ШЭНЭ ЖЭЛ ШЭНЭ АМЖАЛТЫН ЖЭЛ БОЛОГ ЛЭ!

ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

УРЯТ ҮНЭН

С-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

6 (9760) | 1962 оной январиин 7, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ДӨӨ АЖАХЫДА ҮРГЭЛЖЭ ТУҺАЛХА

...үүдэй түрэл һай-
...н дотороо үргэн
...аар коммунизм
...хилһэн энэ үедэ
...XXII съезд хүдөө
... саашадань бүри
...өөхэ тодорхой зам
... байна. «Бүхы хүн
...арадайнгаа ажа-
...эмжэнүүдые хүдөө
...продуктаар гүйсэд
... хангахын тула хү-
... продуктын ниитын
... жэл соо 2,5 тухай,
...—3,5 дахин дээшэ-
...лго табигдана» гэ-
...истическэ партии-
...лан абаһан Прог-
... хэлэгдэнэ.

...рюусалгатай, эгээл
...нэ зорилгые бэе-
...лөө дэлгэрһэн тэм-
...торнай улам үргэ-
...а. Партиин Цент-
...итедэй, нүхэр Н. С.
... үүсхэлээр хүдөө
...рүүшүүлэй суглаа-
... нютагуудта үнгэр-
...л шухала асуудал-
...хэгдэжэ байна.

... хүдөө ажахые
... зорилго ганса-
...з, совхозуудай хү-
...дэй хэрэг бэшэ, ха-
... арадаймнай нангин
... Хүдөө ажахын али-
...рида ажалай бүтээ-
...лүүлэнгүй, бар хү-
...дэг хүндэ хүшэр хү-
...үдые оньһожоруу-
... мүнөө үедэ табиг-
...һан асуудалнуудые
...йгаар шиидхэхын

...юусалгатай, полити-
...ашанартай хэрэгые
...лгоһон промышлен-
...й түрүү предприя-
... коллективүүд хүдөө
... түргөөр хүгжөөхын
...хитэйгээр хабаадал-
...нхой. Иимэ пред-
...удай партийна, проф-
...рганизацинууд кол-
...озуудта ехэ туһалам-
...дэг, эмхидхэлэй хү-
... һайнаар ябуулдаг

...й совнархозой түрүү
...тинуудай нэгэн боло-
...югэй цемент-шиферэй
...хүдэлмэришэд Кабан-
...агай Байгалай сов-
...нэй-товарна фермые
...бажа, индустриальна
...э гаргаха гэжэ шии-
...спубликынгаа бүхы
...тинуудай хүдэлмэри-
...ндаһан байна. Тус
...ид партийна органи-
...а хүтэлбэри доро
... абаһан фермынгээ
... уһалха, үбһэ тэжээ-
...эрэхэ, шэбхыень гар-
...элмэриие гүйсэд онь-
...лха, үнеэ һааха түхеэ-
...дхожо үгэхэ, малша-
... байрануудые заһаба-
...үрэтэр олон уялгануу-
дые баталан абаа. Мүнөө тэдэнэр абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ эхилээ хэй.

Энэ заводто ниитын конструкторска бюро байгуулагданхай. Тэрэнэй хүдэлмэридэ олон инженер, технигүүд хабаадалсажа, фермэ дээрэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые оньһожоруулгада хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые зохёон бүтээнэ.

КПСС-эй Бурядай обкомой бюро цемент-шиферэй заводойхидой үүсхэлые һайшаагаад, тэрэ хандалгыень зүбшэн хэлсэжэ, тусхай хэмжээ ябуулгануудые хараалхыень партиин горком, райкомуудые, предприятинуудай партийна организацинуудые уялгалһан байгаа. Тэрэ гэһээр һара шахуу саг үнгэрбэ. Гэбэшье партиин обкомой бюрогой тогтоол үшөөл хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байһаар гэжэ тэмдэглэлтэй.

Мүнөө малай үбэлжэлгын, түл абалгын эгээл харюусалгатай үе ерэбэ. Малай фермэнүүдтэ үбһэ тэжээлыень дүтэлүүлхэһээ эхилээд, хонидой хурьгалха байрануудые дулаалха хүрэтэр хэхэ хүдэлмэри угаа ехэ. Эдэ бүгэдые шефүүд болоһон предприятинууд амжалтатайгаар шиидхэхэ аргатай.

Заиграйн аймагта модо бэлэдхэлэй промышленностиин һайн техникэтэй олон предприятинууд колхоз, совхозуудтай хаяа хадхан оршодог. Хэрбээ партиин райкомой, предприятинуудай партийна, профсоюзна организацинуудай шефскэ туһаламжада саг үргэлжын шухала анхарал хандуулдаг һаань, ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байгаа. Заиграйдахи модоной комбинат Онохойн совхозой 6-дахи отделениие шефтээ абаһан юм. Энэ предприяти (директорынь нүхэр Сиротин, парторганизациинь секретарь нүхэр Силин) тус отделениин хониной фермын байрануудые заһабарилха, тарьяанай тоог оньһожоруулха, бусадшье хүдэлмэри хэжэ үгэхэ уялга бүри нёдондо жэлэй түрүүшын һаранuудта абаһан байгаа. Хэлэһэн үгэдөө сохом хүрэхэ арга боломжо комбинадта дүүрэн бии һэн. Ашаанай гуша гаран автомашина бии, бусадшье техникээр яһала баян. Теэд мүнөө болотор абаһан уялгань дүүргэгдээгүй, хониной нэгэшье байра заһабарилагдаагүй байһаар. Зүгөөр эндэхи хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табигдаагүй байха юм.

Москва шадарай предприятинуудай, мүн цемент-шиферэй заводойхидой жэшээгээр мал ажалые индустриальна замда оруулха талаар холын хараата асуудалнуудые олонхи предприятинуудһай ёһотой һайнаар шиидхэжэ биранагүй.

КПСС-эй XXII съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущев Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл хэхэдээ: **«Хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ гээшэ бүхы партиин, бүхы арадай хэрэг мүн. Энэ хадаа совет байгуулалтынгаа түгэлдэр бүхы хүсэ шадалай ашаар бидэнэй бэелүүлхэ коммунизмын зорилго мүн»** гээд хэлэһэн байна.

Тиимэһээ предприяти бүхэнэй партийна организаци хүдөө ажахые хүгжөөхын түлөө дэлгэрһэн тэмсэл совет хүн бүхэнэй нангин хэрэг гэжэ хүдэлмэришэдтөө ойлгуулха, колхоз, совхозуудта үзүүлэгдэдэг шефскэ туһаламжа улам үргэдхэхэ ёһотой. Мүнөө үбэлэй хүйтэндэ ямаршье бэрхэшээлые тэсэмгэйгээр дабажа шадаха, урагшаа һанаатай, үнэн сэхэ хүнүүдые хүдөө эльгээхэ шухала.

Шефскэ туһаламжын гол шэглэл хадаа хүндэ хүшэр ажалые оньһожоруулгада зорюулагдаха зэргэтэй. Колхоз, совхозууд гар үзүүрэй һар-шэр хүдэлмэриие шефүүдгүйгөөр өөһэдөө дүүргэхэ аргатай. Тиимэ жэжэ юумээр һамааранrүй тарьяанай тоогой, фермэ дээрэ мал уһалха, шэбхэ гаргаха, үнеэ һааха хүдэлмэри оньһожоруулха, машина, техникэ заһабарилха мастерской байгуулалсаха мэтын шухала асуудалнууд эгээн түрүүн шиидхэгдэхэ ёһотой.

Партиин райкомууд, предприяти бүхэнэй партийна хүтэлбэрилэгшэд, профсоюзна организацинууд колхоз, совхозуудта шефскэ туһаламжа хүргэхэ асуудалда хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ анхарал хандуулжа, хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар бүгэдэ арадай тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зэргэтэй.

Мяха, һү тушаалгаар республикын колхоз, совхозуудай 1961 онойнгоо түсэб дүүргэһэн тухай

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Колхозууд	Бүхыдөө тушаагдаһаниинь: Мяхан	Бүхыдөө тушаагдаһаниинь: һүн
Байкало-Кударын	108	104
Баргажанай	90	86
Бичурын	96	80
Зэдын	89	89
Яруунын	82	79
Заиграйн	98	91
Закаменай	87	107
Кяхтын	92	83
Мухаршэбэрэй	82	69
Ахын	100,7	117
Прибайкалиин	82	78
Сэлэнгын	90	75
Тарбагатайн	81	66
Түнхэнэй	87	91
Баунтын	79	110
Хойто-Байгалай	75	102
СОВХОЗУУД:		
Оймурай	88	77
Шергинэй	100,4	90
Баргажанай	92	99,2
Курумканай	87	91
Бичурын	79	75
Охин-Булагай	83	79
Борьёогой	75	90
«Октябрьский»	96	101
Яруунын	103	80
Исингын	102	102
«Комсомольский»	101	116
Нарһатын	94	97
Онохойн	84	96
Байгалай	91	91
Кабанскын	99,6	83
Кударын	89	79
Кяхтын	87	63
Пограничн	99,9	74
Суулгын	100,4	88
«Эрдэм»	88	71
Сэлэнгын	61	73
Саянай	89	116
Анаагай	81	83
Хэжэнгын	92	85
Хориин	84	77
Чесанын	100,4	75
Республикын туршалгын станци	102	91

Ципиканай алтанай приискнүүдэй управлениин Маловска участогай нүхэр Скосырскиин даадаг комсомол-залуушуулай бригада алта малтаха һара бүриингөө даабари 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадир Г. К. Скосырский.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Халуун хаһа эхилхэнь

Түрүүшын хурьгад

КУДАРА СОМОН. (Телефоноор абтаба). **КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдтэй танилсажа, энэ жэлдэ ехэ амжалта туйлахаар шиидэһэн Кударын совхозой хонишод түл абалгые бэлэдхэл һайнтайгаар угтаба.**

Манай отделениин ажахын тоосоондо ороһон Николай Буянтуевай даадаг бригада өөһэдынгөө хүсөөр 1800 центнер үбһэ, 190 тонно кукурузын силос бэлдэжэ абаһан юм. Үбэлжэлгэ бэлэдхэл һайнтайгаар угтагдаа. Мүнөө эндэхид түрүүшын 80 шахуу хурьга абаад, гарзалуулангүй түлжүүлжэ байна. Байгша ондо бригадынхид 100 эхэ хонин бүриһөө зууһаа үсөөн бэшэ хурьга абаха зорилготой.

Отделениимнай бусад нүхэд С. Васильева, Н. Цыбикжапов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд мүн лэ түл гарза хоролтогүйгөөр абажа эхилэнхэй. Эдэ бригаданuудта 60 гаран хурьгад абтаа.

Ж. Гунчитов,
Кударын совхозой гурбадахи отделениие эрхилэгшэ.

Техникэ миин байдаггүй, модошод һаатадаггүй

Ажалай түрүү дүй дүршэлые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ Баргажанай леспромхозой хүдэлмэришэд ехэ анхарал хандуулна. Долоон жэлэй гурбадахи жэлэй туршада ажалай түрүү дүй дүршэлые нэбтэрүүлхэ талаар горьтой юумэн хэгдээ. Леспромхозой участок, пунктнуудта модо прицепгүйгөөр шэрэдэг, ашаа шэрэдэг автомашинануудта модо багсалан ашадаг болоо. Мүн «Дружба» хюрөө үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Элэ бүгэдын ашаар модо шэрэхэ 1961 оной түсэб декабриин 18-да дүүргэгдээд, 350 мянган кубометр эрхим шанартай модон ороной барилганuудта эльгээгдээ. Гадна жэлэй түсэбһөө гадуур 10 мянга гаран кубометр модон шэрэгдээ.

Техникын миин зогсохо, модошодой ямар нэгэ шалтагаанһаа ажал хэнгүй һаатаха ушар огто усадхагдаа. Игэжэ ажалай бүтээсэ нилээд ехээр дээшэлүүлэгдэһэн байна. Үнгэрһэн жэлдэ хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ 35 кубометрээр дээшэлээ.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ оролдожо байһан модошод эндэ олон. Жэшээлхэдэ, трактористнууд Алексей Карюкин, Иван Скосырский, Петр Малыгин болон бусад жэлэй даабариһаа гадуур 3—3 мянган кубометр модо таллуулһан байна. Мүн автомашинын жолоошод Николай Зверьков, Михаил Белых, Аким Венедиктов гэгшэд жэлэйнгээ түсэбые холо уридшалан дүүргээд, түсэбһөө гадуур тус бүридөө 2 мянган кубометр модо шэрээ. Нүхэд Коленаков, Иванов, Коновалов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригаданууд үдэрэйнгөө даабари 115—120 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэ.

Тус леспромхозой модош ажалай ехэ бэлэгтэйгээр шэнэ жэлые угтаа һэн.

Н. Тюрнев.

Тахяа бүриһөө 120 үндэгэн

Үнгэрһэн жэлдэ мяханай комбинадай Заиграйн совхозой 3-дахи отделениинхид шалгаржа, жэлэй туршада 1 миллион 200 мянган үндэгэ тушааха түсэбөө нэгэ һараар уридшалан дүүргэһэн юм. Удаань түсэбһөө гадуур 200 мянга гаран үндэгэн гүрэндэ тушаагдаа.

Тус отделениин шубуушан Зоя Васильевна Некрасова мүнөөшье магтаалтайгаар ажаллажа, жэлэй туршада тахяа бүриһөө 120 үндэгэ абаба. Шубуушан Некрасова 1962 ондо энээнһээ доошогүй амжалта туйлаха гэжэ шиидээ.

М. Кучумов.

...Р-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи ...рлогшо А. И. Микоян Гвинейн Республика орохо замдаа Рабадта хүрэбэ

...Т, январиин 4. (ТАСС). ... Министрнүүдэй Со... түрүүлэгшын нэгэдэхи ... А. И. Микоян, тэ... суг ябалсаһан хүнүүд ... Республика орохо ... мүнөөдэр январиин 4-... бадта хүрөө.

...кын тусхай тушаалта ... Мароккоһоо СССР-тэ байдаг элшэн сайд Башир Бен Аббес, дипломатическа корпусой түлөөлэгшэд, СССР-һээ Мароккодо байдаг элшэн сайд Д. П. Пожидав, Советскэ посольствын хүдэлмэрилэгшэд А. И. Микояниие аэродром дээрэ угтаа.

А. И. Микоян январиин 5-да Рабадһаа Конакри ниидэн орохо юм.

***

РАБАТ, январиин 5. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд Гвинейн Республика орохоёо Мароккын ниислэл Рабадһаа самолёто һуужа гараа.

СЭВ-эй гэшүүн оронуудай харилсаа холбоон

...КВА, январиин 5. ... Хүнгэн болон эдеэ ... промышленностиин та... экономическа харилсан ...салга бэелүүлхэ сове... үргэлжын комиссиин ...ахи заседани Прагада ... Болгариин, Венгриин, ... Польшын, Румыниин, ...э Союзай, Чехослова... легацинууд энэ заседа... хабаадалсаһан байна. ...й, МНР-эй түлөөлэгшэд ажаглагшад боложо эндэ байлсаа.

Комисси хадаа бүд нэхэлгын, арһан-гуталай, оёдолой болон эдеэ хоолой промышленностиин талаар эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэриие тааруугаар ябуулха гол асуудалнуудые һайшаагаа, 1965 он хүрэтэр архи нэрэлгын, трикотажна болон оёдолой промышленностиин талаар техникэ болон технологиие саашадань хүгжөөхэ гол шэглэлые тодорхойлоо, тэрэшэлэн болбосон гоё хубсаһа оёхо талаар СЭВ-эй гэшүүн оронуудай бэелүүлхэ ажал-ябуулгын саашанхи шэглэлые хаража үзөө. 1962 ондо хэгдэхэ хүдэлмэриин түсэб баталагдаа.

Бэе бэеэ хүсэдөөр ойлголсолгын оршон байдалда асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха һунгуулиин округууд

СССР-эй Конституциин 35-дахи статьягай, «СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалта тухай Дүримэй» 25 болон 26-дахи статьянуудай үндэһөөр СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1962 оной январиин 6-да Указ гаргажа, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха 645 һунгуулиин округ бии болгоо. Тэрэ тоодо:

РСФСР-тэ

1. Москвагай городской һунгуулиин округ (центрынь—Москва город).

2. Москвагай хүдөөгэй һунгуулиин округ (центрынь—Москва город). Москвагай область.

3. Волгоградска һунгуулиин округ (центрынь — Волгоград город). Волгоградска, Саратовска областьнууд.

4. Воронежско һунгуулиин округ (центрынь—Воронеж город). Воронежско, Липецкэ, Тамбовско областьнууд.

5. Горьковско һунгуулиин округ (центрынь — Горький город). Горьковско область, Чувашиин АССР.

6. Алас Дурна Зүгэй һунгуулиин округ (центрынь —Хабаровск город). Приморско, Хабаровска хизаарнууд, Амурай, Камчаткын, Магаданай, Сахалинай областьнууд.

7. Ивановска һунгуулиин округ (центрынь—Иваново город). Ивановска, Владимировска, Костромской областьнууд.

8. Эрхүүгэй һунгуулиин округ (центрынь—Эрхүү город). Красноярска хизаар, Эрхүүгэй, Читын областьнууд, Бурядай, Тувиин, Яхадай АССР-нууд.

9. Казанска һунгуулиин округ (центрынь — Казань город). Татарай, Мариин, Мордвагай АССР-нүүд.

10. Калининска һунгуулиин округ (центрынь—Калинин город). Калининска, Ярославска областьнууд.

11. Краснодарска һунгуулиин округ (центрынь—Краснодар город). Краснодарска хизаар.

12. Куйбышевска һунгуулиин округ (центрынь—Куйбышев город). Куйбышевска, Пензенскэ, Ульяновска областьнууд.

13. Курска һунгуулиин округ (центрынь — Курск город) Курска, Белгородско, Орловско областьнууд.

14. Ленинградска городской һунгуулиин округ (центрынь—Ленинград город). Ленинград городой районууд, Колпино, Кронштадт, Петродворец, Пушкин болон Сестрорецк городууд.

15. Ленинградай хүдөөгэй һунгуулиин округ (центрынь—Ленинград город). Ленинградай, Калининградай, Мурманска, Новгородско, Псковско областьнууд, Карелиин АССР.

16. Новосибирскэ һунгуулиин округ (центрынь—Новосибирск город). Алтайн хизаар, Кемеровскэ, Новосибирскэ областьнууд.

17. Омско һунгуулиин округ (центрынь—Омск город). Омско, Курганска, Томско, Тюменскэ областьнууд.

18. Ростовско һунгуулиин округ (центрынь — Ростов-на-Дону город). Ростовско, Астраханска областьнууд.

19. Свердловско һунгуулиин округ (центрынь— Свердловск город). Свердловско, Пермскэ областьнууд.

20. Хойто һунгуулиин округ (центрынь—Вологда город). Архангельска, Вологодско, Кировскэ областьнууд, Коми АССР.

21. Смоленскэ һунгуулиин округ (центрынь—Смоленск город). Смоленскэ, Брянска, Калужска областьнууд

22. Ставропольско һунгуулиин округ (центрынь—Ставрополь город). Ставропольско хизаар, Дагестанай, Кабардино-Балкариин, Хальмагай, Хойто-Осетиин, Чечено-Ингушиин АССР-нүүд.

23. Тульско-Рязанска һунгуулиин округ (центрынь—Тула город). Тульска, Рязанска областьнууд.

24. Уфимска һунгуулиин округ (центрынь—Уфа город). Башкирай, Удмуртиин АССР-нүүд.

25. Челябинска һунгуулиин округ (центрынь—Челябинск город). Челябинска, Оренбургска областьнууд).

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ һунгаха һунгуулиин округууд

СССР-эй Конституциин 34-дэхи статьягай, «СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалта тухай Дүримэй» 24-дэхи болон 26-дахи статьянуудай үндэһөөр СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1962 оной январиин 6-да Указ гаргажа, СССР-эй Верховно Соведэй, Союзай Соведтэ һунгаха 784 һунгуулиин округ байгуулаа. Тэрэ тоодо:

Бурядай АССР-тэ.

395. Улан-Удын городской һунгуулиин округ (центрынь—Улан-Удэ город). Улан-Удэ город, Зэдын, Закаменай, Кабанскын, Ахын, Түнхэнэй аймагууд.

396. Улан-Удын хүдөөгэй һунгуулиин округ (центрынь—Улан-Удэ город). Байкало-Кударын, Баргажанай, Баунтын, Бичурын, Яруунын, Заиграйн, Кяхтын, Мухаршэбэрэй, Прибайкальска, Хойто-Байгалай, Сэлэнгын, Тарбагатайн, Хоринн аймагууд.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха һунгуулиин округууд

СССР-эй Конституциин 35-дахи статьягай, «СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалта тухай Дүримэй» 25-дахи болон 26-дахи статьянуудай үндэһөөр СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1962 оной январиин 6-да Указ гаргажа, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха 645 һунгуулиин округ байгуулаа. Тэрэ тоодо:

БУРЯДАЙ АССР-тэ

409. **Түмэр замай һунгуулиин округ** (центрынь—Улан-Удэ город) Улан-Удэ городой Железнодорожно район.

410. **Октябрьска һунгуулиин округ** (центрынь—Улан-Удэ город) Улан-Удэ городой Октябрьска район, Тарбагатайн хүдөөгэй район.

411. **Советскэ һунгуулиин округ** (центрынь—Улан-Удэ город). Улан-Удэ городой Советскэ район өөрынгөө мэдэлдэ байһан сельскэ Соведүүдтэй хамта.

412. **Баргажанай һунгуулиин округ** (центрынь—Баргажан тосхон). Баргажанай, Хойто-Байгалай аймагууд.

413. **Бичурын һунгуулиин округ** (центрынь—Бичура тосхон). Бичурын, Мухаршэбэрэй аймагууд.

414. **Зэдын һунгуулиин округ** (центрынь—Петропавловка тосхон). Зэдын, Закаменай аймагууд.

415. **Яруунын һунгуулиин округ** (центрынь — Нарһата тосхон). Баунтын, Яруунын, Хориин аймагууд.

416. **Заиграйн һунгуулиин округ** (центрынь—Заиграево тосхон). Заиграйн район.

417. **Кабанскын һунгуулиин округ** (центрынь — Кабанск тосхон). Байкало-Кударын, Кабанскын, Прибайкалиин аймагууд.

418. **Кяхтын һунгуулиин округ** (центрынь—Кяхта город). Кяхтын, Сэлэнгын аймагууд.

419. **Түнхэнэй һунгуулиин округ** (центрынь—Кырен тосхон) Ахын, Түнхэнэй аймагууд.

ФЕРМЭ БҮХЭНДЭ—СТОЛОВО

> ***НИИТЫН ЭДЕЭ ХООЛОЙ ГАЗАРНУУДЫЕ, тэрэ тоодо предприяти, эмхи зургаан болон томо гэрнүүдэй дэргэдэ столовонуудые хүн зоной хэрэглэмжэ гүйсэд хангаха болоторнь олошоруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой. Столовонуудта зониие эдеэлүүлхэ, хоол бариха хэрэг, продукциин шанарынь эрид һайжаруулагдаха зэргэтэй.***
>
> КПСС-эй Программаһаа.

Партиин XXII съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущев иигэжэ хэлээ һэн: «Хүдөө ажахын саашанхи хүгжэлтэдэ, хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэгээр абаха зорилгонуудые шиидхэлгэдэ хүдөөдэхи гол социалистическэ предприятинууд бологшо совхозуудай үүргэ саашадаа бүри ехээр дээшэлхэ юм. Бидэнэр совхозуудые орооһо таряа, хлопок, мяха, һү, нооһо, огородой эдеэ, үрэ жэмэс, сайн набша абадаг түрүү зэргын фабриканууд болгохо ёһотойбди. Тэрэшэлэн совхозууд үйлэдбэриие эрхимээр эмхидхэлгын жэшээ харуулхаһаа гадна, хүнэй ажабайдал эмхидхэхэ, соёл болбосоролыень дээшэлүүлхэ, тэдэнние коммунис ёһоор- хүмүүжүүлхэ талаар жэшээ харуулха зэргэтэй».

Ушар иимэһээ КПСС-эй XXII съездын табиһан асари ехэ зорилгонуудые дүүргэхын тула айхабтар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ болоно. Таряалангай газарай 100 гектар бүхэндэ 75 центнер, бусад эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 16 центнер мяха абадаг болохо гээшэ эгээл гол зорилго мүн. Энэ зорилгые бэелүүлхын тула манай республикын совхозууд 1961 ондо 9586 тонно мяха абаха түсэбтэй байгаа һаа, харин тэрэнээ 43.900 тоннодо хүргэхэ гэхэ гү, али 4,6 дахин ехэдхэхэ ёһотой. Тэрэнтэлэн бусадшье продуктнууд олон дахин ехээр абтаха зэргэтэй.

Хүдөө ажахын продуктнуудые эрид ехээр абаха зорилгонуудые табиха зуураа, бусадшье туйлай ехэ социальна хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ хараа түсэб КПСС-эй Программа тодорхойлоо. Эдэ хэмжээнүүдэй нэгэниинь хадаа совхозуудта ниитын эдеэ хоолой газарнуудые олошоруулха гэһэн асуудал болоно. Теэдшье партиимнай Программа дотор ниитын эдеэ хоолой газарнуудые олошоруулха, тэндэ бэлдэгдэдэг эдеэ хоолой үнэ сэн химдаруулха, хоёрдохи арбан жэлдэ ниитын эдеэ хоол ажалшадта түлөөһэгүйгөөр үгэдэг боложо эхилхэ гэһэн зорилго табигдана бшуу.

Сэхыень хэлэхэдэ, ажалша зоной ажаһуудалые һайжаруулаад, тэдэнэй хэрэглэмжые дүүрэн хангаад байбал, тэдэнэр ажал хүдэлмэридэ эдэбхитэй шударгыгаар олоороо хабаадаха, ажалайнь бүтээсэ ехэ болохо, иигэжэ ажахышье урагшатайгаар хүгжэхэ ха юм. Гэхэтэй хамта республикымнай совхозуудта энэ шухала хүдэлмэри мууса эмхидхэгдэнхэй. Хүүгэдэй ясли, сад болон столово гэхэ мэтые олоор бии болгохо хэрэг тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Совхозуудта ниитын эдеэ хоол эмхидхэхэ асуудалда парти, правительство һүүлэй жэлнүүдтэ онсо анхаралаа хандуулна. Тэрээнние хараадаа абажа, республикын совхозуудта ниитын эдеэ хоолой хэр зэргээр эмхидхэгдэнхэй байһыень шалгажа үзэгдэһэн байна. Ниитын эдеэ хоолой газарнуудые олон болгохо талаар бага зэргэ юумэн зарим совхозуудта хэгдэжэ байнхай.

Энэ талаар Саяанай, Борьёогой, Баргажанай совхозуудта хэгдэжэ байһан хүдэлмэриие жэшээ болгон харуулмаар. Борьёогой совхоз өөрынгөө бүхы гурбан отделени, совхозойнгоо түб һуурида столовонуудые нээһэн байха юм. Саянай совхоз энэ жэлдэ 6 столово нээгээ. Тэдэ столовонууд ямаршье сагта таһалгаряагүйгөөр хүдэлжэ байдаг. Эдеэнэйнь үнэ сэн химда, нэгэ хүн үдэртөө 3 дахин эдеэлээд, миил 70—80 мүнгэ гаргашалдаг. Эдэ совхозууд столовонуудаа түлөөһэгүй түлеэ, зайн гал, транспорт болон байра байдалаар хангадаг гээшэ.

Ажахын гол түлэб газарнуудта ниитын эдеэ хоол эмхидхэһэнһээ боложо, эдэ совхозууд хүн зоноо ажал хүдэлмэридэ олоор элсүүлжэ шададаг, һайн үрэ дүн туйладаг байна. Хэдышье хүндэ хүшэр жэлэй оробошье һааһь, Саяанай совхозойхид гүрэндэ һү, нооһо, үндэгэ, мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаба. Ниитын эдеэ хоол совхозойнгоо отделенинүүд дээрэ бии болгохо талаар тус ажахын директор нүхэр Серебренниковэй хүсэл оролдолгоёо ехээр гаргаһаниинь тон һайшаалтай.

Гэхэтэй хамта бүхыдөө республика доторнай энэ хэрэг үшөөл хангалтагүйгөөр табигданхай. Республикын совхозуудай трестын мэдэлдэ 114 отделени болон фермэнүүдтэй 28 совхоз тоологдоно. Теэд зарим фермэ, отделенинүүдгэ хэдэ хэдэн томо тосхон ородог байха. Эдэ бүгэдые хараадаа абаад байхада, адагынь лэ 127 столово хэрэгтэй байна. Теэд эгээ мүнөө үедэ оройдоол 43 столово (тэрэнэй 18-ниинь отделенинүүд дээрэ) хүдэлнэ. Энэмнай тон үсөөн ха юм.

Зарим совхозой хүтэлбэрилэгшэд, профсоюзай хүдэлмэришэдэй комитедүүд бүришье һанаа амарханаар һуужа байһаар. Жэшээ болгон Хоринин, Бичурын, Кяхтын совхозуудые абаад үзээбди. Эдэ совхозууднай тогтоһоор 5 жэл болохонь, теэд энэ хугасаа соо бүри нэгэшье столово нээгээгүй. «Эрдэм», Сэлэнгын, Анаагай, Суулгын болоод бусадшье совхозуудта баһал нимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Зарим совхозой тушаалтад «столово нээхэдэмнай хэн эдеэлхэ юм» гэдэг гү, али «гэр байрагүйбди» гэжэ шалтаг барьдаг.

Тиимэ бэшэ! Столовынгоо хүдэлмэри зүбөөр эмхидхээд, амтатайхан, үнэгүйхэн эдеэ буйлуулжа шанаад байгаа һаа, хүдэлмэришэд тэндэ орожо эдеэлхэеэ юундэ арсаба гээшэб. Гадна совхозуудай трест столовын гэрнүүдые барюулхын тулада үнгэрэгшэ жэлдэ аяар 180 мянган түхэриг мүнгэ һомолоо һэн. Энэ мүнгөөр столовын 11 гэр баригдаха ушартай байгаа. Зарим нэгэшүүлэй энэ хэрэгтэ эзэн бусаар хандаһанһаа боложо, һомологдоһон мүнгэ зөөрн гүйсэд хэрэглэгдээгүй. Даб дээрэхэнээ миил 6 столово баригдаа. Курумканай совхозойхид 2 столово бариха байһан аад, юушье бүтээгээгүй, һомологдоһон мүнгэнһөө нэгэшье сагаан гаргашалагдаагүй.

Олохон совхозууд столовонуудаа эдеэ хоолой зүйлөөр хэрэгтэй соонь хангнагүй. Үнгэрхэдөө өөһэдынгөө продуктнуудые совхозойнгоо сэнгээр столовонуудтаа үгэхын орондо үнэтэйгөөр, наймаанай сэнгээр худалдана. Тиихэдэнь совхозрабкоопойхид үшөө тэрээн дээрэнь худалдаанай нэмэлтэ хэжэ, столовын эдеэ хоолые бүри ехэ сэнтэй болгожорхидог байна.

Зарим совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд столовонуудтаа бүри зорюута үһэрилдэһэн шэнги гэр байра үгэһэнэйнгөө түлөө, түлеэ, зайн галаар хангаһанайнгаа болон бусад коммунальна гаргаша хэһэнэйнгээ түлөө мүнгэн түлбэри эридэг, нэхэдэг байна. Совхозуудай олохон столовонууд эдеэ хоол шанаха мэргэжэлтэдээр бүридүүлэгдээгүй байдаг, амһарта болон столоводо хэрэгтэй бусад хэрэгсэлнүүдээр хангагдаагүй, задагай зайдан байһаар. Иимэ ушарһаа боложо, хүдэлмэришэдэй үдэр бүриин эрилтэ, хэрэглэмжэ гүйсэд хангагданагүй.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, совхозуудта ниитын эдеэ хоол дэлгэрүүлхэ, столовонуудай тоо олошоруулха талаар һүүлэй үедэ горьтойхон хэмжээ-ябуулга хараалагдаа.

Ниитын эдеэ хоолдо зорюулан гаргашалхаар нилээд ехэ һү, мяхан үгтэһэн, үгтэхэшье байна. Ниитын эдеэ хоолдо гаргашалагдаһан продуктнууд гүрэндэ худалдаха түсэбтэ оролсохо зэргэтэй. Хэрбээ гүрэндэ түсэбһөө гадуур, һү, мяха тушаагаад байбалнь, тэрэ зэргээрнь ниитын хоолдо зорюулагдаха гаргашань ехэдхэгдэхэ ёһотой.

Хэнэйшье мэдэһээр, совхозуудай дэргэдэхи столовонууд эд хэрэглэгшэдэй аймагуудтахи бүлгэмүүдэй мэдэлдэ байдаг байгаа. Тиигэжэ столовонууд хоёрой хоорондо, хэндэшье мүртэйгөөр хинуулдаг, шалгуулдаггүй, эмхи гуримгүй байдаг жэшээтэй байһан. Харин мүнөө үедэ совхозуудай дэргэдэ байдаг столовонууд сүм тэдэнэй мэдэлдэ үгтэбэ. Иигэжэ столовонууд тусхай эзэтэй, хүдэлмэришэдэй урда сэхэ харюусалгатай болобо гээшэ.

Тиимэ болохолоороо, совхозуудшье, тэдэнэй профсоюзна эмхинүүдшье ниитын эдеэ хоол эмхидхэлгэдэ онсо анхаралаа хандуулха ушартай болоно. Столовонуудаа хэрэгтэй болохо эдеэ хоолойнь зүйлнүүдээр, байра байдалаар хангаха, кадрнуудаар бэхижүүлхэ болон коммунальна хангалгын бусад асуудал совхозуудай харюусалгада үгтөө. Столовонуудые бариһан бүхы гаргашань совхозой үйлэдбэриин гаргашада хабаадаха ушартай. Тиихэдэ столоводо хүдэлэгшэдэй салин тэндэ бэлдэгдэһэн эдеэнэй үнэ сэн дээрэ нэмэһэн тусхай нэмэлтээр (наценка) түлэгдэхэ. Зүгөөр тэрэ нэмэлтэнь эдеэнэй өөрынь үнэ сэнгэй 10 процентһээ дээшэ гараха ёһогүй.

Совхозуудай хүдэлмэришэдые ниитын эдеэ хоолоор хангаха гээшэ мүнөө үеын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Тиимэһээ совхозуудтахи столовонуудай хүдэлмэри эрид һайжаруулха, шалгалта хиналтын хэмжээ дээшэлүүлхэ, тэндэ бэлдэгдэдэг эдеэ хоолой зүйлнүүдые шанаржуулха, үнэ сэнгыень химдаруулха хэрэгтэ совхозуудай дирекци, партийна болон профсоюзна организацинууд бүхы хүсэл оролдолгоёо гаргаха зэргэтэй. Совхозуудай оршондо байдаг тосхон, һууриин бүхэндэ столово нээхэ, тэрэниие саг үргэлжэ хүдэлгэжэ байха хэрэгтэ түбхын түрүүн анхаралаа хандуулха шухала.

А. Чурилов,
Бурядай совхозуудай трестын директорэй орлогшо.

Коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэтэй сэмбы
коллектив долоон жэлэй 4-дэхи жэлэй эхинһээ хойшо
дэр бүтээсэ туйлана. Бүд нэхэлгын цехын бэлдхэлэй та
мэришэн Евгения Васильевна Ефремова тэрэнэй ту
фья Кондакова хоёр хамта һайн шанартай продукци
лаан бүриингөө даабари 125 процент хүрэтэр дүүргэн
рэ: Е. В. Ефремова (баруун гарһаа) А. Кондакова хоё
байна.
А. МАНТАЕВ

ЭНЭ ДҮЙ ДҮРШЭЛ ХЭРЭ

ҮБЭЛ БЭЛШЭЭ ЯАЖА ХЭРЭГЛЭХ

Энэ үбэл бүри эртэнһээ хойшо хаа хаанагүй айхабтар ехэ саһан ороо гээшэ. Илангаяа урда жэлнүүдтэ бүхэли үбэлдөө хара шахуу байдаг Зэдэ, Сэлэнгын, Кяхтын аймагуудта хэзээ хэзээнэйхиһээ гүнзэгы саһан оронхой. Тиигээд һүүлэй үедэ хэдэн үдэр һалхилжа, эндэ тэндэ хүр хүнгэрэг тогтоод, саһан хатуужажа эхилээ.

Иимэ сагта илангаяа үбһэ тэжээл багаар бэлдхэһэн колхоз, совхозууд адууһа малаа яажа ондо оруулха гээшэб? Саһан гүнзэгы, үбһэн бага гээд малаа хооһоор хаажа байха аргагүй ха юм. Түрүү малшадай дүй дүршэлһөө харахада, эдэ бэрхэшээлнүүдые дабажа, адууһа малаа гарза хоролтогүйгөөр, хүсэ шадал һайнтайгаар үбэлжүүлхэ арга боломжо бии байна. Жэшээлхэдэ, манай хүршэ Читын областиин Оловянын, Борзиин районуудай, Агын округой малшад, мүн республикымнай Баргажанай аймагай зарим ажахынууд бэлшээриин саһые этэжэ, хамажа үгөөд, үшөө дээрэһээнь борнойлдог байха юм.

Бэлшээриин газарай саһа хахалха, сэбэрлэхын тула тусгаар модон хамуур, борной түхеэрхэ хэрэгтэй. Жэшээнь, тиимэ хамуур хэхэдээ 20 сантиметр бүдүүн, 3 метр утатай модо орой рууһь хаха хюрөөдэжэ хоёр болгоод, тэрэнээ урагшань хушуутуулан холбодог. Тэрэнэйнгээ урда хажууһаа хоёр паар сар гү, али мори хүллэжэ зүдхүүлхэ арал хэжэ үгэхэ хэрэгтэй. Харин борнойлжо, саһанай дээрэхи хатуу хальһа эбдэхын тула шүдэнүүдыень гурбан рядаар шатарай хюлгэдэл адляар хэхэдэ таарамжатай. Шүдэн бүхэниинь 25—30 сантиметр утатай, хоорондоо 30—40 сантиметр зайтайгаар хэгдэхэ ёһотой. Борнойн үргэниинь хажуу тээшээ 3,5—4 метр байха зэргэтэй. Тэрэнэйнгээ урдаһаа зүдхүүлхэ баһал паар морины оглёобо гү, али сарай хөөмэгшэ түхеэрэгдэдэг.

Саһа этэдэг, хах
муур, борнойе тракт
рүүлжэ болохо. Тэ
гусеницаараа хагда
ехээр даража, саһа
хажархидаг муутай.
тэдэнние паар морё
сараар шэрүүлхэд
Гүнзэгы хатуу саһ
моринкой хүлнүүдэ
шулгалхагүйнь тула
туруунһаань дээшэ
хүрэтэр зузаан бүд
үгэхэдэ зохистой.

Хагда ногоо, эдин
зарыень уридшалан
зуун толгой үхэр гү,
700 хонидые нэгэ
бэлшээхын тула 5—
та саһыень сэбэрл
нойлхо хэрэгтэй. Н
отарын малда тэрэн
хэдэн үдэр бэлшэхэ
уридшалан бэлдэһэ
гэжэ һанагдана. Ю
хойто үдэрынь саһан
али һалхилаад, дахи
болохо бшуу. Мала
ридэ гаргахынгаа ур
гүүр үбһэ эдюулж
һамбаандаа хамуур
борнойгоороо бэлшэ
һые хахалжа үгэхэд
жатай. Түрүүшүүлэй
шэлһөө харахада,
илангаяа хонидой бэ
зарай саһые хамуур
гоороо тойруулан, тү
хахалжа үгэдэг ба
ямар ушартайб гэхэд
борнойе миил утааш
рэжэрхихэдэ хонид
дахаад, һубарижа бэ
хойно ябаашадтань
хагда ногоон үлэхэгү

Иигэжэ малайнга
бэлшээриие зүбөөр э
дороо зузаан, хуура
дэбдихэртэй дулаан
байлгабал, үбһэ тэж
гашье һаа, тэдэниие
ондо оруулха арга
гүйсэд бии. Энэ уша
лай дэбдихэртэ хуу
хир, модоной хибэдэ
ехээр хэрэглэхэ шуха

Ф. З
Бурядай АССР-эй
ажахын министе
главна зоо

Үрэ ехэтэйгээр ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха

Хүдөө нютагуудтахи соёл сурталай хүдэлмэриин гол удхань партиин XXII съездын материалнууд болоно. Түнхэнэй Тоорын дунда һургуулиин багшанар съездын шиидхэбэринүүдые олониитэдэ ойлгуулха гээшэ гол шухала зорилго гэжэ тоолодог байна. Тус һургуулиин партийна организаци энэ хэрэгтэ хам орожо хүдэлэлсэхэ гэлсэбэ. Багшанарһаа лекторнүүд болгон олон хүниие томилоо.

Соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулха газар ехэ. Колхозуудай фермэ, гүүртэнүүдэй малшад эдэнэрые хододоо хүлеэжэ байдаг юм. «Путь коммунизма», «Маяк» колхозуудай гэшүүдэй дунда, мүн Торы гэжэ һууринай алба хаагшад, хүдэлмэришэд, «Скотимпорт» пунктын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда багшанар ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулжа эхилэнхэй. Ехэнхидээ съездын материалнуудаар лекцинүүд уншагдана. Түрүүшын хэдэ хэдэн лекци уншагдаа. Багшанар-лекторнууд А. Х. Васильев, Н. Б. Тармаев, Н. Н. Сергеева болон бусад съездын материалнуудай гол шухала асуудалнуудаар лекци уншана. Лекци, элидхэл бүхэнэй һүүлээр концерт гү, али һургуулиин һурагшад наада харуулдаг гуримтай.

Үнгэрэгшэ жэлэй октябриин 17-до партиин съездын нээгдэхэ үдэр тусхай үдэшэ эмхидхэгдээ һэн. «Совет арад съездһээ съезд болотор» гэһэн лекци нүхэр Сергеева уншаба. Һүүлээрнь концерт харуулба. Һургуулиин уран һайханай кружогойхид һонин концерт, наада табиба. Мүн «Путь коммунизма» колхозой Шулуутайн бригадада, һү һаалиин 2-дохи фермэдэ, Торы тосхоной клубта иимэ үдэшэнүүд эмхидхэгдээ.

Политическэ болон шэнжэлхы эрдэм дэлгэрүүлхэ бүхэсоюзна бүлгэмэй гэшүүн П. Д. Бахаеева совет конституци тухай лекци декабриин 5-да уншаа. Энээнэй һүүлээр Тоорын клубта наада зугаа болоһон, хүн зон хүхиһэн байна. Энээнтэй хамта мүн уласхоорондын асуудалаар лекци, хөөрэлдөөнүүд хэгдэдэг, хүнүүд олон асуудал һурадаг юм.

Эндэхи лекторнууд холые холо гэнгүй, хаанашье ошожо лекци уншадаг. Модо бэлдэгшэдтэ, харгы заһагшадта ошожо, үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөө хэдэг, ажал хэрэгээ һайжаруулха тухай хэлсэдэг юм. Иигэжэ Тоорын дунда һургуулиин багшанар парти болон гүрэнэй табижа байһан шухала зорилгонуудые хүн бүхэндэ ойлгуулха, гүрэн доторхи, хилын саанахи һонинуудые дуулгаха гэжэ оролдодог, колхозигууд болон хүдэлмэришэдтэ туһалалсаха гэжэ зоридог байна.

В. Хитаров,
Түнхэнэй аймагай Тоорын дунда һургуулиин партийна организациин секретарь.

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМ

ЗАВОДОЙ ута хоолойнуудһаа үдхэн һаарал утаан бушхан, огторгой өөдэ соробхино. Үдэшын боро хараанай болохолоор олон түмэн галнууд носожо, үдэр шэнги һаруул болоодхино.

Эгээ энэ үедэ заводой парткомһоо хэдэн хүнүүд гаража ерэнэ.

— Заводой захиргаанай хүдэлмэриие саг үргэлжэ шалгажа байха гээшэмнай харюусалгатайл хэрэг гээшэ ха юм. Зай, хайшан гээд бэелүүлхэ зонбибди?—гэжэ Михаил Федорович Филиппов нүхэдтөө хандана.

— Мүнөө үдэшэндөө, нүхэд, бодожо үзээбди, теэд үглөөдэр сугларжа, һайсахан хөөрэлдөө һаамнай дээрэ бэшэ гү?—гэжэ партийна хиналтын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Рабданов бэшэндээ хандана. Комиссиин гэшүүд түрүүлэгшынгээ дурадхалые барандаа зүбшөөбэ.

Ингэжэ ПВЗ-гэй парткомой дэргэдэ һунгагдаһан партийна хиналтын комисси хүдэлмэрөө эхилээ бэлэй.

Коммунизм байгуулгын үедэ партийна, гүрэнэй ба олониитын хиналтын үүргэ угаа ехэ удха шанартай байна гэжэ КПСС-эй Программа дотор хэлэгдэнэ.

Тиихэдэ энэ асуудал тушаа Н. С. Хрущев образноор иигэжэ хэлээ һэн: «Һайн механик тон ехэ машинын хүдэлхэ, байхыень һоноороо дууладаг, үлэмэдэг абяагаар эбдэрхэйень оложо, машиные зогсоохоёо байһан шорой тоброг хараһан шэнги мэдэдэг бшуу даа. Тэрээн шэнги бидэнэр болбол үдэр бүри, час бүри угаа ехэ совет оронойнгоо ажабайдалай сохисые шагнажа байха, албан хойрог ба халирхай ябадалнуудые усадхаха, урагшаа амжалтатайгаар ябахада түбэг хэдэг юумэнүүдые саг соонь олохо, харгы зам дээрэһээнь абажа хаяха ёһотойбди».

Заводой администрациин ажал-ябуулгада бии байгаа дутуу дундануудые усадхахын тула бүхы цехүүд болон участогуудай байдалые табан хуругандаал мэдэхэ ёһотой бшуу. Ушар тиимэһээ комиссиин гэшүүд түбхын түрүүндэ хүшэр байдалда ороһон участогуудаар ябажа, хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэжэ эхилһэн юм.

Жэшээнь, булад шудхалгын цех һараһаа һарада түсэбөө дүүргэлэггүй болошоо һэн. Теэд тус цехһээ боложо бусад цехүүд хүшэр хүндэ байдалда орошодог байба. Тиимэһээ хамагай түрүүн комиссиин гэшүүд нүхэд А. И. Прокопьев, С. Т. Скопцев, В. А. Соболев гэгшэд тус цехтэ ошожо, хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөөд, иимэ байдал элирүүлбэ: хүдэлмэришэд цехынгээ бодото байдал, халаанайнгаа даабари мэдэдэггүй байба.

Участогууд дээрэ суглаанууд огто үнгэргэгдэхэеэ болинхой, тон харюусалгатай участогууд дээрэ хүнүүд дутуу, самбар дээрэ үдэрэй, һарын дүнгүүд харуулагдадаггүй байба.

Эгээл ехэ дутуунь гэхэдэ: цехын хүтэлбэрилэгшэд болон партийна эхин организаци хүдэлмэришэдэй дунда эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулдаг байгаа. Тиимэһээ ажалай журам эблэхэ ябадал олошороһон юм. Тиихэдэ зарим хүдэлмэришэд даажа абаһан зэр зэмсэгтээ хайра гамгүйгөөр хандадаг, ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхэеэ оролдодоггүй һэн.

Комиссиин гэшүүд иигэжэ хүндэ байдалда ороһон цехүүдэй дутуу дундануудые элирүүлээд, тэдэниие дары усадхаха хэмжээнүүдые хараалһан юм.

Булад шудхалгын цехын хүдэлмэридэ бии байһан дутуунуудые богонихон болзор соо усадхахын тула комиссиин гэшүүд нүхэд Скопцев, Соболев, Прокопьев болон комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Рабданов гэгшэд тус цех соо ошожо, арбаад хоногой туршада ажаллаһан юм. Тэдэнэр хамагай түрүүн элирүүлһэн дутуу дунданууддаа хүдэлмэришэдтэ дууһан хөөрэжэ үгөөд, тэдэнээ хайшан гэжэ усадхаха тухайгаа хэлсэбэ.

Булад хайлуулагшад өөһэдынгөө цехые бэрхэшээлтэй байдалһаа гаргахын тула хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаха тухайгаа мэдүүлбэ. Жэшээнь, булад хайлуулагша нүхэр Цукано
заһабарилх
мэридэ
үнэтэ дур
оруулба. Нүхэд Созы
городний гэгшэд шлаг
жо абаха табан тонн
га шудхаха, булад т
хайлуулхын тула уһа
мазут хэрэглэдэг боло
теновскэ пеэшэнэй
баян дүй дүршэлтэй
дээр хангаха гэхэ м
үнэтэ дурадхалнуудые
һан юм.

Комиссиин гэшүүд
долго миил үнгэрөөгү
нихон болзор соо бул
халгын цех хожомдоһ
далһаа гаража эхилээ

Тэндэ юун хэгдээб?
тэ баян дүй дүршэлт
жэлдэ заводой ажалта
хүнүүд табигдаа. Газ
торна станци зогсонгү
ладаг болоо, илангаяа
новскэ пеэшэнүүд һай
дэлдэг болоһон.

Партийна хиналтын
сиин хараалһан бүхы
халнуудые бэелү
ашаар булад шудхалг
түсэбөө һараһаа һара
104 процент хүрэтэр
дэг болоһон байна.

Партийна хиналтын
си заводой захиргаана
мэриие нарииаар шал
гадна, тэрэнэй ёһотой
лагшань болоо ха юм.

Б. Б

Ивдель—Обь хоёрой хоорондохи түмэр зам амжалтатайгаар баригдажа байна. Булад рельснүүд хэтэ үеын бүтүү ой тайга руу улам саашаа гүнзэгырэн орено. Ой соогуур түмэр замай табигдахада шэнэ леспромхозууд байгуулагдана, нарин мүртэй түмэр замууд баригдана, шэнэ тосхонууд бии болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ивдель—Обь хоёрой хоорондо баригдаха түмэр замай 133-дахи километртэ түрүүшын хүн зон ерээ. Тэдэнэр эндэ Березовско леспромхозые байгуулха юм. Зүүн гарһаа—модо бэлдхэгшэд П. Кириллов, тэрэнэй һамган Т. Кириллова, И. Пликус, Е. Олесенко гэгшэд һууна.

ТАСС-эй фотохронико.

БУРЯТ ҮНЭН
1962 оной январиин 7.
2-дохи хуудаһан.

УНИС
ШАНАР

ЗАМАЙ ЗАЛУУРШАН ЭНЭЛ!

„Эрдэм" совхозой үхэршэн Дондок Бимбаев Түгэнын голой эхиндэ малаа хаража байдаг. Залуу малые таргалуулхадаа тусгаар бэрхэ хүн гэжэ суутай юм. Зунай сагта малынь сүүдхэ соо тус тустаа 1000—1200, үбэлдөө— 800 граммаар таргална.

Малшад, энэ дүршэлтэй танилсажа, ажалдаа хэрэглыт.

XXII съездын партийна орга- ...лгонууд» гэһэн ...эн хэлсэхэ пар- ...эдэй суглаанай «Эрдэм» совхо- ...н Бимбаевые ...дурадхаба. Тэрэ- ...а баяртайгаар ...кээрэ газаа яба- ...хинда хүрилэн ...райтай, жараад ...ай үбгэжөөл за- ...а бодоод, яарал- ...ар ерэжэ прези- ...ряа эзэлхэдэнь, ...нэй алхаханшье ... зэргэлжэ һуу- ...намда хандаба. ...тиимэшье үни саг ...һаяхан үбэлэй ...э үглөөгүүр «Эр- ...эй 4-дэхи отделе- ...шэ Эрдэни База- ...он Шэбэрые үг- ...и. Энэнь бэлшээ- ...Түгэнын эхинэй ...ашваа шаргада ... хүллөөд, үглөө- ...дээрэ түрүүшын ...хатаргахада ямар

... газартаа хүрэбэ- ...агты. Манай эр- ... Дондок Бимбае- ...гээд нүхэрэймни ...сгэн Мухаршэбэ- ...партийна эдэбхи- ...нда хараһан, пре- ...ража һуухадань ...нэй алхаханшье ...д зэргэлжэ һууһан ...хэлэһэн үгэнүүд ...олгойдомни ороод- ...ань байра байдал, ...ллажа байхыень ...ухэдэймни богони- ...ол эли тодо зүб

...мбаев түрүүн кол- ...лээрнь совхозой ...үдэлмэриин амта ...ан, ажалша бэрхэ ... онһоо эхилжэ ...айн дураар мал ... хүдэлнэ. Партиин ...ндэр нэрэ зэргэ ...аһан хадаа хаана ...а хабаадабал, Эхэ ...ммунизм байгуул- ... өөрынгөө хубитые ...гээр оруулха хү- ... энэ ажалда ороо ...эжэ арга шадалаа ... хамтын хэрэгэй ...шаа һанаатай, үнэн ... оролдодогоороо ...лмэридөө һайн ам- ...ладаг, аймаг соогоо ...болонхой. Тэрэ 1961 ...олгой буруу, хаша- ...бэлшээн таргалуул- ...нүүрыень сүүдхын ...аа бага бэшээр нэ- ...эндэ 290—300 кило- ...жүүртэйгээр худал- ...н уялгаяа октябрь ...рэтэй түрэтэйгөөр ...м. Мүнөө 189 тол- ... малые тобир тарга- ...жүүлжэ байна. Тэрэ ...62 оной түрүүшын ... гүрэндэ 3 центнер- ...о бэшэ шэгнүүртэй- ...алдахаар 50 толгой ...удые октябрь һара- ...д тусхай дээшэлүү- ... рацион дээрэ шаха-

... малые бэлшээн тар- ... дүй дүршэл тухай- ...эжэ үгыт гэжэ асуу- ... Дондок Бимбаевич ...өөрэнэ: «һайрхажар- ...ун намда байхаб даа. ...ндоогоор ажалладаг- ...аһан ажалдаа хайша ... дүрбэн хүлтэй ада- ...эд малда хандабал, ...жалта, ямар үрэ ...ахабши. Юрэдөө мү- ...галта һайхан комму- ...байгуулжа байхадаа ...үдэлмэридөө абьяас- ... хара амяа хараад ябаха саг гээшэ аал?! Манай хүсөөр, ухаан бодол, ажалша гараймнай хүсөөр хараалһан түсэбнай бэелүүлэгдэхэ ха юм. Америкын баяшуул манда туһалхагүй, манай орондо хүдэлхэгүй. Бидэ коммунизм байгуулхабди, бидэ өөһэдөө коммунизмын жаргалта үе сагта ажаллаха, ажаһуухабди. Би үбгэн наһан болооб. Наһан соогоо тулиха, зобохые яһала үзөөб. Түрэл партиингаа шэнэ Программа соо хараалагдаһан тоо, бэшэгдэһэн үгэ бүхэнэй гүн гүнзэгы удха шанарые бодоод үзэхэдөө Коммунистическэ партиингаа сэсэ мэргэн хүтэлбэри доро манай сүлөөтэ совет арад 20 жэлэй турша соо ямар ехэ алхам хэхэ байһандань оюун зүрхэмни омог баяраар дэлбэрнэ. Асари ехэ түсэбөө болзорһоо урид бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай коммунис хүдэлөөндэ өөрынгөө бишыхан хубиие оруулһайб, ниитын баялигта минии хэһэн ажалайм дүн нэмэри болоһой гэжэ ажалайнгаа алхам бүридэ һанажа ябадагби, —гэжэ хөөрэн һуутараа нэгэ заа бодолгото болоһоной удаа саашань үргэлжэлүүлбэ.

— Манай Түгэнын тала табан хушуута һүрэг мал үсхэбэрилдэгөөрөө хэр угһаа хойшо холо саагуур суурхадаг гээшэ. Урдань эндэхи бурядууд бэлшээри бэдэржэ, аяар Хори, Хэжэнгээр нүүжэ ябадаг байһан. Тиигэжэ ябахадаа тэндэхи зоной дунда «Түгэнын тэжээбэри» гэһэн шог нэрэтэй болоһон юм. Харин мүнөө үргэн Түгэнэмнай тэрэ үеынхиһөө бүришье олон малтай болонхой. Гэхэ зуура Хори, Хэжэнгээр тэжээл гү, али бэлшээри бэдэржэ «Түгэнын тэжээбэринүүд» гүүлхэеэ болинхойбди: ниитынгээ һүрэг малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэгдэнэ. Жэшээнь, бидэ 3 хүн үнгэрэгшэ зунай үедэ 180-аад гаран толгой малтай байбашье, өөһэдынгөө хүсөөр 260 центнер үбһэ, 400 центнер ногоон һолоомо, 300 тонно силос бэлдэжэ абаабди. Үбһэмнай шарга дээрэ һүрилэгдэнхэй. Үбэлэй үедэ бардам хүрэхэ тэжээл газаагаа зөөжэ асараабди. Манда 1 морин косилка, тармуур, тусхай газар сабшалан даалгагданхай. Хабар эртэ байхаһаа сабшалангаа хэдэн дахин уһалаад, утэгжүүлээд байхада ургаса һайнаар ургажа, үбһэ ехээр абадаг болообди. Урдань үмсэ байхадаа баяшуулда хүлһөөр хүдэлхэдөө газарһаа абтаха ашаг шэмые бултыень абажа хэн шадаха һэм. Машина, техникэшье гэжэ байгаагүй. Харин мүнөөнэй ажабайдал тэрэ сагайхиһаа ташха ондоо болоо гээшэ ааб даа. Совет хүн барга сагай хүнһөө алишье талаараа — һанаа сэдьхэлээрээ, ажабайдалаараа, ажал хэрэгээрээ ондоо болоо бшуу, — гэжэ энэ үбгэжөөл үдэр һүнигүй сэдьхэжэ ябаһан бодолоо бултыень хөөрэбэ. Совет хүнэй, коммунизм байгуулагшадай үдэр бүриинь һанажа сэдьхэжэ ябаһан сэдьхэлынь энэ ха юм! Хамтын хэрэгэй түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй, ниитын баялигые арьбадхаха хэрэгтэ үнэн сэхээр оролдохые хүсэхэ гээшэ совет хүнүүдэй ажабайдалайнь ёһо гуурим болонхой».

Залуу малые бэлшээн таргалуулжа, химда сэнтэй тарган мяха яажа ехээр абаад, гүрэндэ худалданаб? Дүршэл ехэтэй үхэршэн, коммунистическэ партиин гэшүүн Бимбаев хайшан гээд, ажалдаа ямар арга хэрэглэжэ иимэ һайн үрэ дүн туйланаб гэбэл, тэрэ зунай сагта малаа хоройдо нэгэтэшье оруулдаггүй гуримтай. Жэлэй дүрбэн сагта Олон Шэбэр гэжэ бэлшээри һайнтай, шэмэ ехэтэй, нарин ногоотой газарта малаа таргалуулдаг. Тэндэхи газарайнь ногоон хужартай, малда ехэ эдинсэ һайн юм. Мүн булагай һайхан уһан бии. Малаа шадаал һаа түргөөр таргалуулхын тула бэлшээреэ саг соонь һэлгэжэ байдаг.

— Зундаа үглөөнэй һэрюундэ һоно, батаганын олошороо үдыдэ малаа һайса садхаажа абахые оролдохо хэрэгтэй. Зунай халуунда малаа үглөөнэй 10—11 час болотор һайса садхаагаад, һалхинай һэбшээлжэ байһан добуун газарта гү, али бүтүү модон соо унай табижа үгөөд амаруулха шухала. Мүн халуунда мал ехээр ундаа хүрэдэг. Тиимэһээ байд гээд лэ уһалжа байдагби. Баһа гуу гэжэ үйлэ муутай хорхой халтад гэбэл бии болохоёо һанадаг. Ушар иимэһээ мал бүхэнэй нюргые саг үргэлжэ һайса үзэжэ, ветеринарһаа эм дом абаад түрхижэ байдагбди,— гэжэ өөрынгөө ажал тухай Дондок Бимбаев хөөрэнэ. Оролдолго, хүсэ гаргаһанайнь ашаар тэрэнэй харууһалдаг малнууд зунай сагта сүүдхын 1000—1200 граммаар шэгнүүрээ нэмээдэг юм.

Үбэлэй үедэ нүхэр Бимбаев тэжээлээ үрилтэ, хоролтодо оруулангүй, нягтаар, гамтайгаар гаргашалхые оролдодог. Энээн тушаа бэрхэ малшан иигэжэ зугаална. «Үбһэнэй эгээ һайн шэмэ, шүүһэниинь набшаһандаа байдаг гээшэ. Тиимэһээ үбһэеэ үлти зада бутаргангүй хобто, корыта соогоо гамтайгаар хэжэ үгэдэгбди. Эдихэ байнал гээд, дуран соонь хүл доронь үбһэеэ хаяжа үгэбэл, гэшхээд, тараагаад, хог болгоод бултыень эдихэгүй. Гадна набшаһаниинь шэбхэ шабааһантайнь худхажа тэжээл болонгүй үлэшэдэг. Ушар иимэһээ бага багаар хобто соонь байд гээд лэ хэжэ үгэхэ хэрэгтэй. Мүнөө шахалганда байһан нэгэ толгой малда сүүдхын 10 килограмм силос, 700 грамм концентрат, 1 килограмм ногоон һолоомон үгтэнэ. Үгтэһэн рационие үрилтэ, хоролтодо оруулангүй малай хото соо оруулжа шадабал, сүүдхэдээ шэгнүүрээ 800—900 граммаар нэмэхэ байһаниинь лабтай,— гэжэ тэрэ мэдүүлнэ.

Манай Совет орондо үнэн сэхэ ямаршье ажал, тэрэ тоодо малшанай ажал бултанда хүндэтэй, али бүхы анхарал хандуулагдажа, али болохоор дэмжэгдэжэ байдаг.

«Эбтэ шаазгайнууд элеэ бараха» гэһэн бурят зоной уран хурса оньһон үгэ бии гээшэ. Тэрээндэл гурбан хүнһөө: гэрэй эзэн Дондок Бимбаевич, тэрэнэй хүгшэн Дулмажап, Бата Бочектуев гэгшэдһээ бүридэһэн эдэ малшад олон жэлдэ эбтэй эетэйгээр ажаллана. Хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абаха, коммунизм байгуулгын асари ехэ хараа түсэб түргэнөөр бэелүүлхэ зорилгодо өөһэдынгөө бишыхан хубитые оруулалсан, үдэр һүниие, хүйтэн халууниие илгадгүй, эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажалладаг, хамтын хэрэгэй түлөө, Эхэ оронойнгоо баялиг үдэр бүри арьбадхахын түлөө ажалладаг эдэ нүхэдтэ ажал хүдэлмэридөө бүри ехэ амжалта туйлахыень хүсэе.

Коммунизм байгуулагшадай ажабайдал, оюун шадабари — Эхэ оронойнгоо улам бэхижэжэ, арад зоной амгалан тэнюун байхынь түлөө зорюулагданхай. Иимэл даа шэнэ хүнэй шэнжэ шанар.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

Арадай консерватори

ЛЕНИНГРАД. **Нэгэдэхи табан жэлэй нэрэмжэтэ Культурын ордон соо арадай консерватори нээгдээ. Энэ консерватори Н. А. Римский-Корсаковай нэрэмжэтэ гүрэнэй консерваториин хабаадалгатайгаар байгуулагдаа. Тус консерватори фортепьяна, оркестрын, дуунай, дирижернуудай, хамтадаа дүрбэн факультедтэй. Уран һайханай бүлгэмүүдтэ хабаададаг 67 оюун бэлигтэйшүүл шалгалта бариһанайнгаа һүүлээр консерваторидо абтаһан байна. Занятинь гурбан жэлэй турша соо үргэлжэлхэ юм. Арадай консерваторие дүүргэһэн тухай аттестат абагшад уран һайханай бүлгэмүүдые хүтэлбэрилхэ эрхэтэй болохо. Олон янзын мэргэжэлтэд эндэ һурана. Оёдолшон Вера Капустинае, троллейбусэй жолоошон А. В. Пятаковые, инженер Г. П. Лисовые, оёдолой-мотор хүдэлгэгшэ Г. А. Старостинае, кондитер В. И. Груздев болон бусадые эндэ хаража болоно. Искусствода дурладаг дээрэһээ эдэнэр бэе бэеэ һайнаар мэдэлсэдэг. Энэ консерватори олониитын уялга дүүргэхэ гуримда үндэһэлэн байгуулагданхай. Профессорнүүд болон һургагшанар, аспирантнууд, студентнүүд түлөөһэгүйгөөр заняти үнгэргэхэ юм.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Ленинградай гүрэнэй консерваториин аспирантка Лия Зарецкая арадай консерваториин студент, инженер судна бүтээгшэ Геннадий Лисовтэй заняти хэжэ байна.**

ТАСС-эй фотохронико.

Хилын саанаһаа

Эквадорой хараа бодол хубилнагүй

ГАВАНА, январиин 5. (ТАСС). Эквадорой президент Карлос Хулио Аросемена Кубын гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Карлос Ольваресыетэй уулзаба гэжэ Пренс Латин агентствын корреспондент Гуаякильһаа дамжуулна. Тэрэ уулзалгын һүүлээр Аросемена иигэжэ мэдүүлээ: «Эквадор бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгтэ хамааралсахагүй, арадуудай өөһэдынгөө эрхэ тодорхойлго тухай политикаяа сэхэ шууд баримталха, Куба тушаа ямар нэгэн хүсэрхэлгэ гаргалгада урдынхяараал эсэргүүсэн тэмсэхэ байна».

Панамын арад зон улам ехээр зэбүүрхэнэ

ГАВАНА, январиин 5. (ТАСС). Панамска каналай оршондо байрлаһан США-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй харша ябуулгануудта Панамын арад зон угаа ехээр зэбүүрхэнэ гэжэ Пренс Латин агентствын корреспондент Панамаһаа мэдээсэнэ. 1959 ондо Америкэдэ харша угаа ехэ жагсаал болоо һэн. Тиимэ юумэнэй дахин дабтагдахаһаа айжа, США-гэй сэрэгэй засагаархид Панамска каналай оршомые тойруулан шүбгэтэй шабын түмэрөөр хорёо бариба.

Арадайнгаа ажахые улам хүгжөөхын түлөө

УЛАН-БАТОР, январиин 5. (ТАСС). Социализм байгуулгада улам ехэ амжалта туйлахаар эрид шиидэнхэй Монголой ажалшад 1962 ондо бүри эдэбхитэйгээр ажаллаха гэжэ эрид зоригжонхой. Камвольна утаһанай, мүн гуталай фабриканууд, томо гэр баридаг Улан-Баторай комбинат, мүн тэрэшэлэн хэдэн арбаад шэнэ шэнэ предприятинууд ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө үйлэдбэриингөө хүсые гүйсэд һайнаар ашаглахын түлөө олониитын мүрысөө дэлгэрүүлнэ. Улан-Баторай гутал оёгшод, орондоо 1200 паар шахуу гутал оёжо үгэхэеэ, Налайхын шахтанүүдай шахтёрнууд жэл соо 862 мянган тонно нүүрһэ малтан абахаяа оролдоно, мүн Улан-Баторай арһанай заводуудай, камвольна утаһанай фабрикын хүдэлмэрилэгшэд ажалайнгаа бүтээсые жэл соо 10—15 процент дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үные 8 процентһээ бага бэшээр доошолуулха гэжэ оролдоно.

МНР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд 1962 онойнгоо түлые бүтэн бүрин ондо оруулжа тэнжээхэ, тарилгынгаа талмае 451 мянган гектар хүрэтэр үргэдхэхэ гэжэ бүхы шадалаараа оролдоно. Машина, техникээ заһабарилхатайгаа, үрэһээ бэлэдхэхэтэеэ, малаа харууһалхатаяа хамта тэдэнэр совет түрүү механизаторнуудай, газар таряалангай хүдэлмэрилэгшэдэй, малшадай дүй дүршэлые шудална. Орон дотор ород хэлэ үзэхэ, мүн үйлэдбэриингөө мэргэжэл дээшэлүүлхэ 2,5 мянга гаран кружогууд болон курсанууд бии.

Промышленностиин хүдэлмэришэд, нэгэдэлнүүдэй ажалшад 1962 ондо арадайнгаа ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхын түлөө, гурбадахи табан жэлэйнгээ ехэ зорилгонуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө шармайн оролдоно.

Солдадууд арад зоной талада ороно

ХАНОЙ, январиин 5. (ТАСС). Лаосой үймөөшэниие дэмжэхэ хүнүүд улам бүрил үсөөржэ байна. Лаос арадта урбаһан саваннакег бүлэгэй солдадууд патриодуудай талада орожо байна. Бүри һаяхан Носаванай бүлэг солдадууд королевскэ правительствын болон Нео Лао Хак Садай партиин сэрэгүүдэй мэдэлдэ һайн дураараа ерэжэ оробо гэжэ Лаосой радио дамжуулба. Америкын офицернүүдэй ударидалгаар арад зоной урдаһаа тэмсэхэгүйбди гэжэ солдадууд мэдүүлээ.

Тэрьелжэ тонилбо

ХАНОЙ, январиин 5. (ТАСС). Муонг Сайгай райондо (Луан-Прабан провинци) Бунумай үймөөшэнэй гурбан батальоной ба чанкайшистнуудай һүрэг дээрмэшэдэй үй бута сохигдоһон тухайда тодорхой мэдээсэлнүүдые «Голос Патет-Лао» радиогоор дамжуулагдаба. Гурбан үдэрэй туршада байлдаа хэһэнэй эсэстэ Патет-Лаогой правительствын сэрэгүүд болон хүсэнүүд үймөөшэнэй добтолгонуудта харюу сохилто хээд, тэдэниие намнаба. Дайсанай тэрьелһэн харгы дээрэнь алуулһан хүнүүд, хаяһан буу зэбсэгүүд олоороо хэбтэбэ. Үймөөшэнэй хэдэн вертоледууд шархатаһан хүнүүдээ, хүреэлэлгэдэ ороһон солдадуудаа ара тала руугаа таһалгаряагүй зөөжэ байба. Союзна сэрэгүүд ехэ юумэ буляажа абаба.

Үймөөшэн ороной, мүн бусад газарнуудташье эдэбхитэйгээр тэмсэбэ. Сүлөөрэгдэһэн районуудай тыл руу эльгээгдэһэн дээрмэшэд, һүйдхэлшэд Сиенг Хуангын шадар зоргоороо аашалжа, нютагай зониие һүйдхэнэ. Америкын самоледууд үдэр бүри сүлөөрһэн газар дээгүүр ниидэнэ, дээрмэшэдтэ буу зэбсэг, һомо хэрэгсэл, эдеэ хоол мэтые хаяжа үгэнэ.

Хани ёһоной айлшалалга

✦ Бирмын студентнүүдэй организацинуудай уряалаар Хитадай залуушуулай делегаци Рангунда хани ёһоор айлшалжа ерээ.

Газар дорохи ядерна тэһэрэлгэнүүдэй хэгдэһые мэдэхэ шэнэ арга

ЛОНДОН, январиин 5. (ТАСС). Газарай магнитна талмайда болохо хубилалтануудые хэрэглэн газар доро хэгдэдэг ядерна тэһэрэлгэнүүдые мэдэхэ һайн арга Англиин эрдэмтэд шэнжэлэн олобо гэжэ «Ивнинг Ньюс» гэдэг Англиин газетын научна шэнжэлэгшэ мэдээсэнэ.

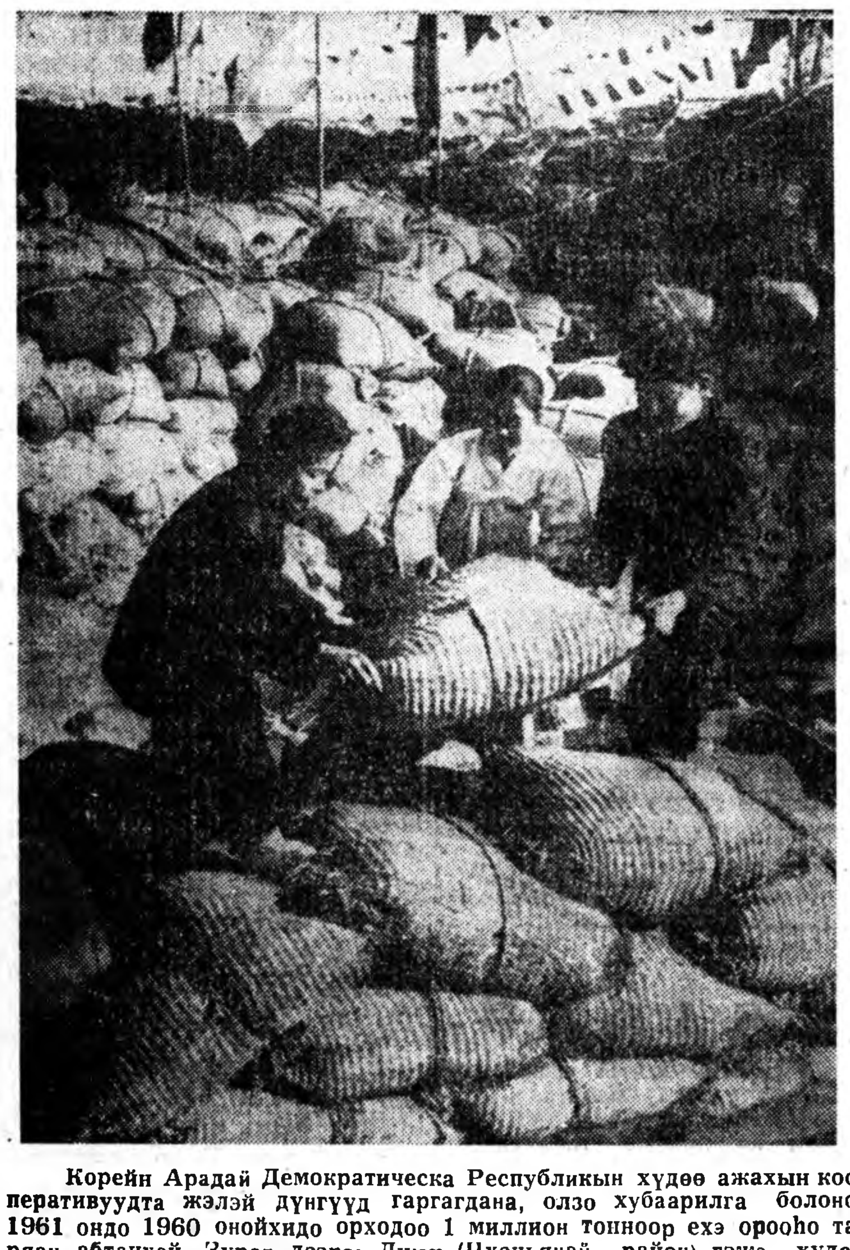

Корейн Арадай Демократическа Республикын хүдөө ажахын кооперативуудта жэлэй дүнгүүд гаргагдана, олзо хубаарилга болоно. 1961 ондо 1960 онойхидо орходоо 1 миллион тонноор ехэ ороохо таряан абтанхай. Зураг дээрэ: Лиюн (Пхеньянай район) гэжэ хүдөө ажахын кооперативта олзо хубаарилга боложо байна. Ажалша бүхэн дунда зэргээр тус бүридөө 3 тонно ороохо, 1100 вон (багсаахада 825 түхэриг) мүнгэ абаһан байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Ливандахи байдал

БЕЙРУТ, январиин 4. (ТАСС). Нюуса үгэсэлгын ушар байдалые мүшхэжэ үзэһэнэй эсэстэ үнгэрэгшэ сүүдхэ соо «Арадай социальна парти» (ППС) гэдэг фашист маягай партиин 972 тала баригшад түрмэдэ хаагдаба гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ. Тэдэ хаагдагшадай зургааниинь зугадахаяа байтараа алуулба.

Аюулгүйн органууд, армиин частьнууд олон тооной буу зэбсэг, һомо хэрэгсэлнүүдые буляажа абаба.

Мүнөө хаалтада байгаа ППС-эй түрүүлэгшэ Абдулла, Саадех гэгшэ «түрмэдэ ороһон Ливанай офицернүүдые Англиин сэрэгэй корабльда һуулгаад ондоо орондо эльгээхэ, тиин тэрэ корабль Саадехые Ливанай эрье шадар хүлеэхэ» гэһэн түсэбтэй байгаа. Тэрэ кораблинь Англиин сэрэгэй база тээшэ шэглэн тамарха ёһотой байһан юм гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Алжирта шуһан адхарһаар

ПАРИЖ, январиин 5. (ТАСС). Франциин ниитэ зон Алжирта боложо байгаа событинуудые һанаагаа зобонгёор ажаглан харана. Алжирта зоргоороо ошоһон «Хэтэрхэй хархис» дээрмэшэд ямаршье гэм зэмэгүй зоной улаан шуһа адхаруулна. Тусхайта мэдээнүүдэй ёһоор, Алжирай ондо ондоо городуудта «Зэбсэгтэ нюуса организациин» алууршадай үсэгэлдэр үүдхэһэн һүйдхэлгэнүүдэй эсэстэ 13 хүн алуулһан, 46 хүн шархатаһан байна.

Үсэгэлдэр Оранда хэтэрхэй хархис колониалистнууд зэбсэггүй алжирайхиниие бүхэли үдэр соо хэрзэгы шэрүүнээр хэһээбэ. Гурбан хүн алуулаа, 13 хүн шархатаа.

Мүнөөдэрэй Парижай газетэнүүдтэ Алжирай Республикын саг зуурын правительствын мэдээсэһэнэй ёһоор, январиин 3-най гансахан үдэрэй турша соо «Хэтэрхэй хархис» алууршад 127 хүниие хюдаһан, хэдэн зуугаад алжирайхиниие шархатуулһан байна.

ОРОЛДОСЫН ХҮСЭН ИИМЭ

...гэй цемент шиферэй ...шулуу малтадаг Та...ка карьерэй слесарь- ...бригада эмхитэй һай- ...алладаг. Тэдэнэй дун- ...лесарь Николай Куп- ... Полынцев шалгар- ...ана. Даруу зантай, ...дуратай, урагшаа һа- ...энэ слесарь цехын, за- ...рхим уралан наринжуу- ...гэжэ суурхана.

...рэй түхеэрэлгые тэрэ ...тайгаар шудалһан ...ашинануудаа хайшан ...ээсэ ехэтэйгээр ашаг- ...үдэлмэришэдэй ажа- ... зэргээр хүнгэдхэжэ ... гэһэн асуудалда ехэ ... хандуулна. Шэнээр ... түхеэрэлгые зүбөөр, ... һайнаар хэрэглэхые ... ходо техническэ ли- ... уншадаг, инженер- ... хөөрэлдэдэг заншал-

Эдэбхитэй слесарь Н. К. Полынцевай уралан нарижуулгын олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, хүдэлмэришэдэй ажал хүнгэдхэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга олгогдоһон байна.

Шабар холисотой известняк жэжэ болгохын тула дробилкада оруулхада, тэрэнэй ханада шабар няалдажа, энэ түхеэрэлгэ заримдаа хэрэгһээ гарадаг һэн. Иигэжэ известняк бутаргадаг энэ түхеэрэлгэ һарадаа 2—3 сүүдхээр зогсодог байгаа. Николай Куприянович дробилкада оруулхынгаа урда тээ известнягаа һагшажа, шабарһаань сэбэрлэхэ тусхай түхеэрэлгэ зохёоһон байна. Энэ дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээд, конусна дробилкын бүтээсэ 16 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Дробилкые шабарһаа сэбэрлэхэ хүшэр ажалһаа хүдэлмэришэд сүлөөлэгдэбэ. Мүн жэл соо 447 түхэригэй алмалта хэгдэхэ болоо.

Нүхэр Полынцев үнгэрһэн жэлэй туршада уралан нарижуулгын 6 дурадхал оруулба. Эдэбхитэй слесарь Полынцев ехэ анхаралтайгаар партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые шудална. Ойрын хорин жэлэй туршада коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын тула мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэришэд хэрэгтэй болоно гэжэ тэрэ һайнаар ойлгонхой. Тиимэһээ нүхэр Полынцев эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхые оролдон, тусхай литература уншана, шэнэ техникэ һайнаар шудална. Техникын шэнэ һонинтой ходо танилсажа байһан энэ слесариин үйлэдбэреэ оньһожоруулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадагынь тон һайшаалтай.

Ж. Гомбоев.

БУРЯТ ҮНЭН
1962 оной январиин 7.
3-дахи хуудаһан.

ШЭНЭ ҺОНИН ҺҮҮЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛ

19 ЖЭЛ БОЛОҺОН ХОЙНО ТҮРЭЛХИДӨӨ ОЛОБО

1941 оной зун һэн. Хүбүүн бэри хоёройнгоо багшын дээдэ һургуули дүүргэхэлээр хүлөө жиихэ, ашатай болохо, нюдөө нээхэ дээрээ хүрэһэн Филипп баабай Матрена эжы хоёр түрьбэлгүй баяртай. Тэрээнһээ ехэ баяршье гэжэ юун байхаб.

Тэрэ зундаа Александр хүбүүниинь Заиграйн дунда һургуулиин директорээр, Надежда бэринь багшаар хүдэлхэ болож, тэндэ эльгээгдэбэ. Эгээл тэрэ зун Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилжэ, Александр уданшьегүй сэрэгэй албанда мордобо. Тиигэһээр байтар он жэл үнгэрбэ ха. Аша хүбүүншье хоёр наһа хүрэшэбэ.

Фронт дээрэ дайсан хаа хаанагүй гэдэргээ сухарюулагдажа, эбдэгдэһэн, һандаргагдаһан харгы зам, хүүргэ болон бусадые һэргээн заһабарилха шухала хэрэгэй гарахада, Амахановтанай худа Владимир Святохи түмэр замай мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэ байһан тула даа тэндэ эльгээгдэхэ болобо. Түрэлхидэйнгөө тэрэ холо ошохо болоходонь Амахановай Надежда бэринь эхэ, эсэгэтэйгээ хамта тиишэ ошолсоһон байгаа. Тэрэ үедэ аша хүбүүниинь эгсэ хоёртойхон болоод, хүлдэ орожо ябаа бэлэй. Хайран ашаяа холо эльгээхэ болоһондоо эльгээ эбэрһэн Филипп үбгэн Матрена хүгшэн хоёрой сэдьхэл бүтэн байгаа гээ гүт? Хэды һанаата болооб даа?!

Тиигэһээр байтар үбгэн хүгшэн хоёрой һанаха байха хүбүүн Александр фронт дээрэ ами наһаяа алдажа, нэгэ ехэ гашуудал тэдэнэртэ асарба.

Тэрэ гэһээр тэбхэр хорин жэл үнгэрөө. Филипп Николаевич, Матрена Николаевна Амахановтан Улан-Удэ хотодо энхэ мэндэ ажаһууһаар. Тэдэнэр мүнөө гүрэнэй тэдхэмжэдэ гаранхай.

Ошоһон сагһаань хойшо аша хүбүүнэй һураг дуулдаһан юумэ үгы. Үбгэн эсэгэ эхэ хоёрой һанаан хододоо тэрээндэ. Теэд мэдэхэ аргагүй.

Хоромжотой юумэ юун болохоб, милициин органдо мэдүүлгэ бариха гэжэ шиидэһэн үбгэн хүгшэн хоёр 1952 ондо Улан-Удын милициин 1-дэхи отделенидэ хандаба. Милициин орган тэдэнэрэй мэдүүлгэдэ тон анхаралтайгаар хандажа, аяар арба шахуу жэл соо һуралга, бэдэрэлгэ үргэлжэлүүлһэн байха юм.

Угайдхадаа үбгэн хүгшэн хоёр худынгаа, мүн бэриингээшье нэрэ, обог мэдэхэгүй байшоо. Орон дотор Надежда нэрэтэй бэреэдүүд олон ха юм даа. Хэнийе толгой тооложо барахаб? Баһал энэмнай хэсүүтэйхэн лэ хэрэг.

Эсэсэй эсэстэ үбгэн хүгшэн хоёрой сэдьхэл ханааһан тон баяртай мэдээн дуулдаба. Аша хүбүүн олдобо!

Мүнөө Александр Александрович Амаханов Москвагай Бауманай нэрэмжэтэ техническэ дээдэ училищиин 3-дахи курсын студент.

Ашаяа олоһон Амахановтан, түрэлхидөө мэдэһэн тэрэ хүбүүн мүнөө хоорондоо халуун харилсаатай боложо, бэшэг захяа хододоо абалсана.

Зунайнгаа амаралтын үедэ Александр хүбүүн үбгэн аба эжы хоёртоо айлшалжа, тэдэнэрые эльгэлүүлхэ, баяр дээрэнь бүри ехэ баяр асархаар хүлеэлгэнэ.

Н. Алдаров.

БАЙГАЛАЙ ХҮРЭХЫН УРДА ТЭЭ

Байгал шадархи орон нютагуудаар үбэлэй янгинама хүйтэн үнихэнэй ерэжэ, ехэшье, багашье гол горхон, нуур намаг хүрэжэ, зузаан мүльһэн хүнжэлөөр хушагданхай. Гэбэшье Сибириимнай гайхамшагта һайхан Байгал далай саһаар хушагдаһан хада уулын дундахана сэнхир хүхэ уһаяа долгилуулан, уурал мана татан дулаа наар амилжа байһаар.

Аяар 23 мянган кубическа километр Байгалай дулаан уһые дары түргөөр хүргөөд орхихо гээшэ бэрхэтэй бшуу. Мүнөөшье Байгалнай халуун амяа үгэжэ, тойроод байһан дүтэ шадархи орон нютагуудта нүлөөгөө үзүүлжэ байһаар. Жэшээлхэдэ, Байгал шадархи аймагуудта агаарай температура бусад аймагуудта орходоо 5—6 градус дулаан байна. Тиигэбэшье Сибириин хүйтэн үбэл өөрынхөө абанал. Байгалаймнай эрье нимгэхэн мүльһөөр хушагдажа захаланхай.

Байгал далай ехэнхидээ январиин хүйтэнөөр хүрэдэг юм. Теэд зарим хүйтэн жэлдэ декабрь һарадашье бүхыдөө мүльһөөр хушагдашадаг. Тиихэдэ Сибириимнай энэ гүн далайн хүрэжэ байха үедэ тэрэнние мүльһэнһөөнь сүлөөлхэ, мүльһыень зайсуулха гэжэ байһан мэтэ ехэ хүсэтэйгөөр һалхилдаг. Энээнһээ боложо жэгдээр хүрэжэ байһан мүльһэнинь һандаржа, дабхасажа, эрмэгээрээ өөдөө бодожо, үзэсхэлэнтэ гоё һайхан маяг түхэлтэй болодог байна. Илангаяа хойто захаараа 1,5 метр хүрэтэр зузаан мүльһөөр хушагдадаг. Хүрэһэнэйнгөө һүүлээр мүльһэниинь хахаржа, 10—20 сантиметр үргэн ган гарадаг. Хабар тээшээ тэрэ ган 2 метр хүрэтэр үргэн болодог.

Ойрын үдэрнүүдтэ Байгал далаймнай бүхыдөө мүльһэн хүнжэлөөр хушагдахань, зунай нэгэ һара болотор бүхэ нойроор нойрсохонь.

М. Софер,
инженер-гидролог.

Мүльһэтэһэн һөөг.
С. КЛИМОВЭЙ фотоэтюд.

ЭРЭЛ мэтэ елэгэр, сэнхир хүхэ мүльһэн. Январиин янгинама хүйтэн нэгэ үдэр урилдаан эхилжэ, эхэнэрнүүд, эрэшүүл хэн нэгэнһээ урид фиништэ хүрэжэ ерэхээр хүсэ шадалаа мэдүүлэн харайлдана. Эдэнэрэй дунда Давыдов гэжэ обогтой спортсменүүдэй олон байхадань, һонирхоһондоо асуун гэһээмнай, нэгэ бүлын аяар табан хүн «хурдан хүлэгые» жолоодолсожо ябаһан байшоо. Эдэнэрэй намтартайнь танилсахада, бултадаа Геннадий ахаһаа жэшээ абажа, мүльһэн дээрэ һорилго, мүрысөө хэлсэдэг, түрүү һуури буляасалдадаг болоһон байна. Геннадий гэгшэнь арбаад жэлэй тэндэ Эрхүүгэй физкультура, спортын техникумэй велосипед, конькиин тренерэй факультет дүүргэһэн дипломтой түрэл городоо бусажа ерэһэн байба. Тэрэ эндээ ерэмсээрээ городой залуушуулай дунда спортын һургуули эмхидхээ бэлэй. Спортынь энэ һургуулида ехэнхидээ коньки, велосипедээр ябаха дуратайшуул һуража эхилһэн байгаа. Өөһэд өөһэдынгөө дуратай спорт шэлэн абагшаднай үнишье болонгүй суурхажа эхилээ һэн. Нэн түрүүн тус һургуулида сүлөөтэй сагтаа — ехэнхидээ үдэшэлэн, амаралтын үдэрнүүдтэ ерэжэ бэеэ һоридог, конькишадай онол арга, техникэ шудалдаг үсэд нэтэрүү хүбүүд, басаганай үргэн Бурят ороноо суурхуулжа эхилһэн домогтой. Эдэнэрнай хэд бэ гээ һаа, удаа дараалан СССР-эй спортын мастернууд болоһон Тамара Яременко, Тамара Шевчук, Ольга Давыдова, Нина Боброва, нэгэдэхи разрядай конькишад Валентина Григоршина, Галина Неволина, Анатолий Роженков, Валерий Мунгалов болон бусад олон. Коньки, велосипедэй онол арга, техникэдэ һургажа, заабарилжа эхилһэн (1952 он) тренер Геннадий Давыдовай-мнай намтарынь шимэл даа. Энээнһээ гадна Геннадий Давыдовнай баһал велосипедээр һоригшодые олошоруулжа шадаа. Мүнөө дээрээ өөрөө — Геннадий, Вячеслав Щеглатов гэгшэд велосипедээр СССР-эй спортын мастернууд болонхой.

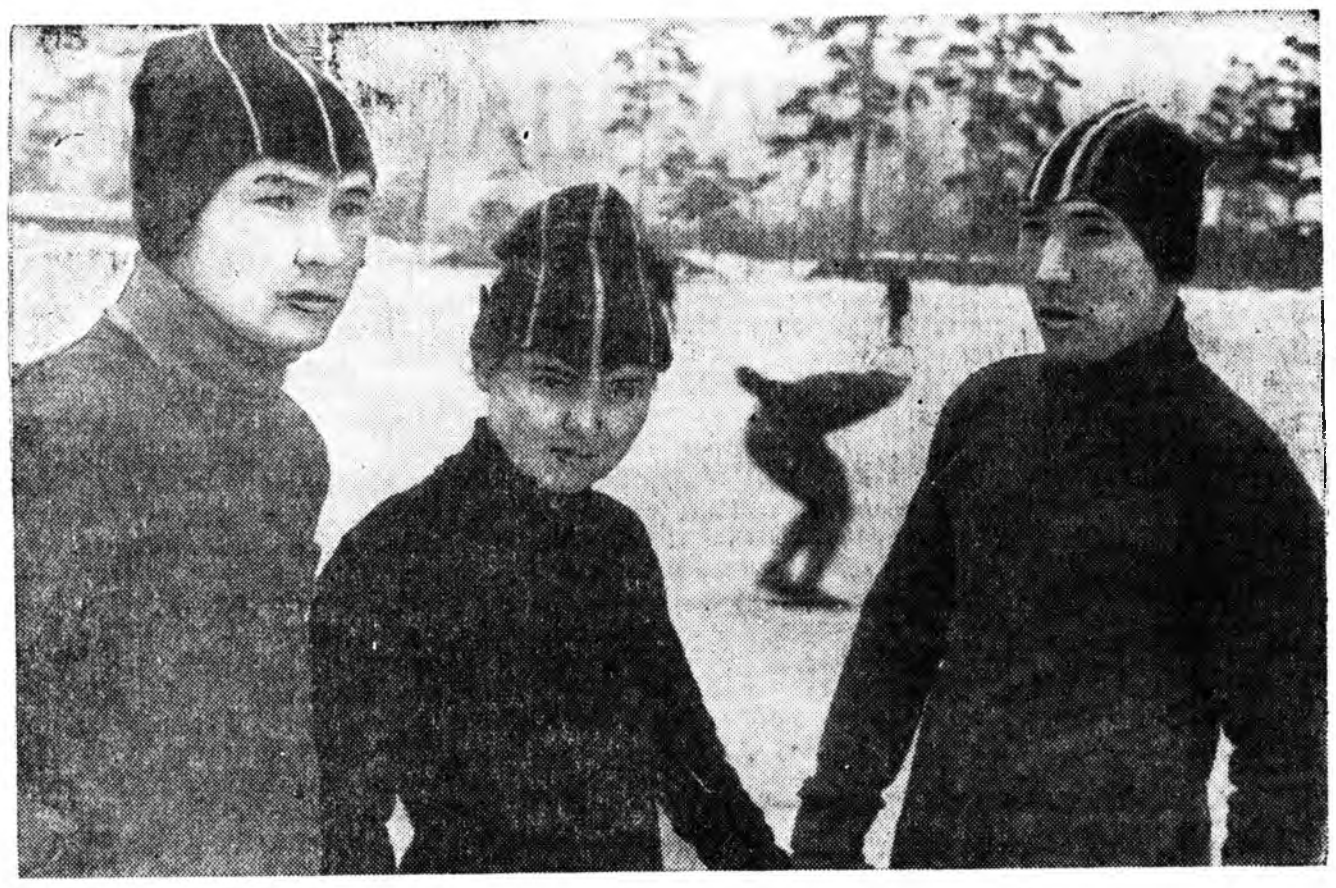

Давыдовтанай бүлэ бултадаа конькишад

Нүгөөдүүлынь үглөө мүнөө зориһоноо бэелүүлхээр шанга тулалдаанда бэлэдхэжэ байнхай.

Лев Давыдовынь мүнөө Улан-Удын паровозо-вагонно заводто мастераар ажалладаг юм. Ажалаа спорттой холбожо шадаһан Лев конькигаар нэгэдэхи разрядтай болонхой. «Манай конькишад сооһоо Геннадий Лев хоёрнай энэ жэлдэ мастерай нормо дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай» гэжэ СССР-эй спортын мастер Нина Алексеевна Боброва нэмээнэ. Нээрээшье эдэнэрэй мүрысөөе харахада мастерһаа дутуугүй хурдан солбоноор гүйлдэхэ, харайлдаха гээшэнь! Тиихэдэ аха дүү Геннадий Лев хоёрой һамгад — Ольга, Татьяна гэгшэд баһал коньки хүлэгтэй, яһала һайн амжалта туйлаһан байха. Жэшээнь, городойнгоо нэгэдэхи больницада медицинскэ сестрагаар ажаллажа ябаһан Ольга Давыдова Геннадиингаа заабаряар конькиин эзэн болож, 1959 ондо СССР-эй спортын мастерай нэрэ солодо хүртэлсөө һэн. Тиихэдэ тэрэ жэлдээ Олимпийскэ нааданай нормо дүүргэжэ, СССР-эй конькишадай суглуулагдамал командада оруулагдаһан юм.

1960 ондо Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт дүүргэһэн Татьяна Давыдова мүнөө городоймнай нэгэ һургуулида багшалжа байдаг. Залуу хүн зориһондоо гэдэгтэл Татьяна бүлэнэртээ суг конькигаар бэеэ һори һориһоор, нэгэдэхи разрядтай болонхой, республикынгаа нэрэ солые хамгаалалсажа ябадагынь һайшаан магтамаар.

Табадахи спортсмемнай хэн бэ гэхэдэ, конькишадай хоёрдохи разрядтай болоһон Виктор Давыдов болоно. Энэ залуу хүбүүмнай аханад, бэреэдһээ дутахагүй баһал орьёл өөдэ — амжалта тээшэ зоринхой.

— Конькигаар бэеэ һорижо эхилһээр хоёр жэл боложо ябанаб. Байгша ондо нэгэдэхи разрядтай болохо зорилго урдаа табинаб,— гэжэ Виктор дарууханаар хөөрэнэ.

Давыдовтанай бүлэ сооһоо — СССР-эй спортын мастер Ольга, нэгэдэхи разрядтай Геннадий, Лев гэгшэд Эхэ оронойнгоо нэрэ солые хамгаалалсахаар һаяар аян замдаа морхохонь. Эдэнэрнай аха дүү Монголой Арадай Республикын спортсменүүдтэй уласхоорондын нүхэр ёһоной уулзалга үнгэргэхэ юм.

Б. Цыремпилов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Лев, Ольга, Геннадий гэгшэд мүрысөөнэй урда тээ.

Авторай фото.

Тобшохоноор мэдээсэхэдэ...

◆ **Магазин, столовонуудай** хүдэлмэриие хинан шалгаха хэрэгтэ Иволгын пенсионернүүдэй совет ехэ ажал хэнэ. Эдэнэр хирэ хирэ болоод лэ магазинуудай хүдэлмэриие шалгажа, дутуу дунданиудыень элирүүлжэ, сомоной Соведэй зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсүүлжэ, тодорхой шиидхэбэри баталуулдаг юм. Тус соведые партизан ябаһан К. А. Цыпылов хүтэлдэг.

К. ДИМОВ.

◆ **Һаалишан Бадмаханда Буянтуева** үнеэдые оньһон аргаар һаахадаа ехэ шадамар, дүршэлтэй болонхой. Тэрэ Сэлэнгын совхозой Үүлтэртэ малай гүүртэдэ шэнэ аргын нэбтэрүүлэгдэхэдэ эгээн түрүүлэн дэмжэһэн байгаа. Оньһон аргын нэбтэрүүлэгдэһэнэй ашаар нэгэ үнеэн 6—7 минутын туршада һаагдана.

Манай корр.

◆ **Үдэр, һүниие илгадгүй** ажалладагаараа арад зоной дунда мэдээжэ болоһон Вера Пагаслаева совхозойнгоо фермэ, отарануудаар ябажа, үбдэһэн зониие аргалдаг. Чесана нютагай (Хори) ажалшад залуу фельдшерэй үнэн зүрхэнэй шударгы ажалые тэмдэглэн, хододоо баяр баясхалан хүргэжэ байдаг.

С. ЦЫБИКОВ.

◆ **Хорлу Бакшахановагай** даадаг отарынхид (Аха) һаянай эртын хурьгадые абажа эхилээ. Хонин ажал дээрэ 10-аад жэл хүдэлжэ ябаһан нүхэр Бакшаханова абаһан хурьгадаа гарзагүйгөөр тэнжээхые оролдоно.

П. ЖУЖАЕВ.

◆ **Каменск.** Эндэхи Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой шулуу галдагшадай цехынхид шэнэ жэлые ажалай эрхим амжалтаар угтаа. Эбтэй эетэй коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбһөө гадуур 30 мянга гаран тонно продукци үйлэдбэрилһэн байна.

Ж. ЦЫРЕНОВ.

Утаһаа наһалха гээ һаа...

ТАМХИН ЯАХАДАА ХОРОТОЙБ?

Арад зоной бэсын энхэ элүүрые хамгаалха, хүн бүхэндэ ута наһа, удаан жаргал эдлүүлхын түлөө тэмсэл гүрэн түрын ехэ удха шанартай хэрэг гэжэ манай орондо тоологдоно. Энээнтэй дашарамдуулан хорото муухай тамхи татажа, тэрэнэй «никотин» гэжэ хороор бэеэ муудуулха, хорлуулха ябадалые хорижо зайсуулхын түлөө ажалшадай дунда али болохо аргаар ойлгууламжын хүдэлмэри хододоо ябуулагдажа байдаг. Гэбэшье үшөө олон хүн тамхи татадаг гээшэ.

Тамхин гэжэ нэгэ жэлэй ургамалай набшаһандань 0,7 процентһээ 5 процент хүрэтэр никотин байдаг. Хүнгэн сортын тамхиида илангаяа ехэ никотин байдаг. Жэшээлхэдэ, 25 папиросой утаандань 125 миллиграмм никотин, 40 миллиграмм аммиак, 0,8—1 миллиграмм синильнэ кислота, 0,5 литр угаарай газ гэхэ мэтэ хорото муухай бодосууд бии юм. Тиихэдэ нэгэ пачка папиросой утаандань 30 миллиард шахуу жэжэхэн эһэн байдаг.

Тамхи татадаг хүн нэгэ жэлэй туршада өөрынгөө уушхан соогуур 800 грамм тамхинай дабирхай ябуулжа гаргана. Тэрээнһээнь боложо уушхандань рак үбшэн тамхи татадаггүй хүнүүдтэ орходоо арба дахин түргөөр, бэлээр бии болодог байна. Зүгөөр оройдоо гансахан папирос татаад байхада хүнэй шуһанда нэгэ миллиграмм никотин холилдоно. Энэ хэды шэнээн багашье һаа, шуһанай һудаһые нилээд нарижуулан, тэрэнэй гүйлгэ, тараалгые удаарууулдаг, давлениень ехэ болгодог юм.

Гадна тамхинай утаанда байдаг аммиак гэжэ хорониинь хоолой, тангалай, шүлһэнэй булшархай, шүдэнэй мүйлэ гэхэ мэтые ехээр муудуулжа, үбшэнтэй болгодог, гэмтээдэг байна. Тамхи татадаг хүн ехэ хэбрэг, бэлээр уушханай ханяаданда дайрагдадаг, бронхит гэжэ үбшэнтэй болодог. Тиихэдэ тамхинай никотин хүнэй нервые гэмтээжэ, нюдэ муудуулхаһаа гадна, дүлии болгодог.

Үни удаан тамхи татаһан хүнэй хото ехэнхи ушартаа муудаһан, гэмтэһэн байдаг. Язва үбшэнтэй болоһон хототой 700 хүниие эрдэмтэдэй шэнжэлэн шалгахадань, тэдэнэй 69 процентнь тамхи татажа, никотинаар хотоёо гэмтээжэ, тиимэ үбшэнтэй болоһон гэжэ тодорхойлогдоһон байна. Мүн хэдэн олон хүн тамхи ехээр татаһанһаа эльгэнэй үбшэнтэй болодог.

Тамхин соохи никотинай хорониинь айхабтар ехэ хүсэтэй юм. 50 миллиграмм никотиниие хүнэй бэедэ нэгэ доро шэнгээгээ һаа, хүн үхэжэ болохо байна. Гэбэшье хоёр үдэр соо 50 гаран папирос татахадаа 200 гаран миллиграмм никотин хүн бэедээ шэнгээнэ ха юм. Теэд юундэ тэрэ хүн үхэнэгүйб гэжэ асуудал гаража болохо байна. Ушар юуб гэхэдэ, 50 миллиграмм никотин нэгэ доро хүнэй бэедэ сугларнагүй бшуу. Папирос бүхэнһөө бии болоһон никотин тэрэ үдэртөө хүнэй хүлэһэн болон бусад зүйлнүүдтэй хамта газаашаа гаража байдаг юм.

Тамхинай утаан ганса татаһан хүниие гэмтээдэг бэшэ, харин татаагүй аад, тэрэнэй утаан соонь үни удаан байһан хүндэ хоро хүргэнэ.

Тамхинай никотин нарай нялха бэстэй багашуулда илангаяа ехээр хоро хүргэдэг, бэеынь гэмтээдэг байна. Бага үхибүүд тамхинай утаатай гэртэ үни байхадаа унтажа ядадаг, муугаар эдеэлдэг, ууртай сухалтай болодог юм. Тиимэһээ үхибүүдэй байһан гэртэ тамхи татажа огто болохогүй.

Мүн тамхинһаа боложо үхибүүдэй үхэхэшье ушар үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, 3 наһатай нэгэ хүбүүн тамхи татадаг хүнэй гааһаар наадажа байһаар, тэрээгээрээ уһа һорожо уугаад, гааһан соохи мохи залгяад үхэшэһэн юм. Тиихэдэ нэгэ жэлтэй болоод байһан үхибүүн папирос жажалжа эдеэд, мүн лэ үхэшэһэн байна. Энэ мэтээр тамхин хүнэй бэедэ али зэргын хоро, гэм үзүүлнэб гэжэ хуряангыгаар танилсаад байхадаа, ута наһа, удаан жаргал эдлэхые хүсэһэн хүн бүхэн тамхи татадаг һаа, тэрэнээ хаяха ёһотой.

Т. Оловянникова.

Энээниие дуулаа һэн гүт?

САҺАН ААДАР

Үнгэрэгшэ жэлэй декабриин 23-най үдэр Симферополь городто саһан аадар орожо, тэндэхи ажалшадые гайхуулхын ехээр гайхуулаа һэн. Саһанай ехээр аадарлан орожо байха үедэ тэнгэри дуугарһан байна. Энэ юунһээ болооб гэхэдэ, Хара далайн баруун хойто зүгһөө ерэһэн ехэ хүйтэнэй дулаан агаартай холисолдоходонь иимэ һонирхолтой үзэгдэл болоһон байна бшуу.

Үбэлэй үедэ Крым шадар иимэ һонин ушар хаа яахан үзэгдэдэг юм. Һүүлэй 60 жэлэй туршада иимэ ушар 6 дахин үзэгдэһэн байна.

«Труд» газетэһээ.

АМАН ЖУР...

«Партимнай ... темээр аман ... Яруунын аймаг... турын байшан ... дөө. Энэ журна... XXII съездын ... тын совхозой ... тор нүхэр Нико... вич Виноградов... райкомой инст... Дугаров, физик... хэр Шоноев хаб...

КПСС-эй XXII ... Москвада хара... хайгаа хөөрэһэ... легадай үгые ... ехэл анхаралта... ба. Гадна нүхэр... градов суглара... асуудалнуудта ... рюу үгэһэн бай...

Иимэ темээр ... журнал аймага... культурын байш... бууд эмхидхэхэ...

В. Б...

Ц.-Д. Х...

УГТАМЖЫН ЮР...

Жабарлан нэмжыһэн
Сибириин саһата талада
Жабхалан аялгаар
Кремлиин курантнууд жэргэжэ,
Үлзы заяата үргэн
Бурядайм зүрхэн соо
Үедөө арюухан жаргал
түхөөн халягаа.
Арбан хоёр сохисо доронь
зүрхэеэ, нүхэр, шагна,
Ажабайдалай алхасаһаа
ахигдаагүйгөө шалга.
Дура зоригоор бадаран,
тэгшэхэн шармайха
Дундаршагүй далайса
дууһандамнай байха...
Ходорхой хурдан ухаанай
хоридохи зуун жэл—
Хүн түрэлтэнэй хүсэл —
коммунизмын жэнхэрхэ үе.
Ээлжээтэ энэ наранай
эрьежэ ерэхын түлөө
Эсэгэнэр, аханарнай
элбэгээр шуһаа үгөө.
Харюудань бидэ олгоһон
жолооень алдангүй,

Хазаарта хүлэ...
Хусалдаг тэндэ...
үһөө...
Харгымнай ар...
сэдьхэлн...
Шэнхинэмэ жаб...
хаһаа...
Шэнэ жэлээ С...
саһ...
Малша угтай ...
Магнал дээрээ ...
ба...
Жаран хоёр, ж...
оной ...
Жаргал дүүрэн ...
гэдэргээ э...
Гаталжа гараһ...
сэбэ...
Гартаа бариһа...
ху...
нэшэлдү...

Борбоосгой суглуулагш...

Ново-Сретенка тосхоной (Бичура) найман жэлэй һургуулиин һурагшад һөөг бургааһа, сад сэсэрлиг тариха дуратай юм. Эдэнэр һургуулиингаа дэргэдэ ... һа һуулгахынгаа ... олониитын хүдэлм... хитэйгээр хабаада... лонхой. Эдэнэр ... кресник үнгэргэж... борбоосгой суглу... Эдэнэрэй хүсөөр ... лограмм борбоос... рэй туршада су... тушаагдаа. Һург... рагшад иимэ воск... олоор үнгэргэжэ, ... нер борбоосгой су... рилго урдаа таби...

Суглуулагдаһан ... гойнуудайнь үрэ... доор хомор заха ... та таригдажа, бай... мэг болон ургаха ...

И...

Саг агаарай байдал

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика дотор-най үүлэтэйшэг байха, хойто аймагуудта бага зэргээр саһан орохо. Баруун хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 17—19, үдэртөө 8—10 градус хүйтэн болохоор багсаагдана.

Январиин 8—9-нэй үдэрнүүдтэ республика дотор бага зэргэ үүлэтэй байха. Саһан орохогүй. Зүг бүхэнһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө 28—33, үдэртөө 18—20 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

С У Ү...

Хулгайш... зэмээ а...

Баунтын райфогой ... сошино поселогтохи ... кустын кладовщик ... Зверьков танил тала... хүнүүдтэ һалгай ба... маанда хомор байдаг ... эдеэ хоолой зүйлнү... заншалтай болошо... Игэжэ 15 пулаад, ... кет, эхэнэрэй 3 пал... тал, архи, тамхи бо... зүйлнүүдые, хамтада... ригэй бараа худалд... мүнгэеэ һэщхэлгүй... жэрхиһэниинь тодору...

Гадна Зверьков ... рюусалгата уялгаа ... хайша хэрэгээр, эзэн ... гэдэг байгаа.

Энэ мэтээр Зверько... гэ үбэршэлжэ, хүдэлм... бусаар хандажа, аяар ... хэриг 80 мүнгэнэй га...

Иимэ гэмтэ ябадал ... түлөө Зверьков олон ... хэеэ хаһагдажа, тусха... лэгдэхөөр сүүдлэгдээ...

А. ХАМ...

Редакторай орло...
С. Б. БАЛЬЖИН...

Манай адрес, телефон...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул Ленина, 2... **ФОНЫ РЕДАКЦИИ:** редактора — 46-32, зам. реда... 32-74, ответ секретаря — 27-37, отделов: партийной ... пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и советско... тельства — 47-59, промышленности и транспорта, ин... —35-14, культуры — 34-05, писем и рабселькоров —... отдел переводов и корректорская — 35-95, бухгалт... 37-32. Для междугородних переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Б... АССР.

Н00566. Зак. № ...